

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

Til kærligt M  nde

om

Danmarks uforglemmelige Konge,

Frederik den Sjette,

høilovlig Ihukommelse.

I nd b y d e l s e s k r i v t

til

Hoved-Examen i Horsens lærde Skole

den 14de September 1840 og følgende Dage

af

Rector M  lertz.

Kjøbenhavn.

**Trykt hos Andreas Seidelin,
Hof- og Universitets-Bogtrykker.**

F o r t a l e.

I Frederik den Siette, høilovlig Ihukommelse, eiede Dannemark en Konge, som aldrig maa kunne glemmes, saa længe dansk Land og dansk Hiertelag er til, en Konge saa folkelig og derfor og saa folkekier, som saa have været. — I ung Alder kaldet af Forsynet til at styre Riget, men i den unge Alder allerede mandig og klog som ædel og god, og forstandig nok til at vælge sig Mænd som U. P. Bernstorff og Chr. Reventlov til Raadgivere, tog han fat paa "det tunge Arbeid at regiere" med en Sindighed, Fast-

hed og Kiærlighed, men tillige med et Heimod og Vælsind, som vel fortjener Agtelse og Beundring. Er det stort af Enhver, men allermest af en Konge, at fatte sig en ophøiet Idee til at virke efter, og nu med utrættelig Iver, men tillige med den reneste Villie og den høieste Agtelse for Ret, i et langt Liv at giennemføre denne; da tilkommer Frederik den Siette vistnok en udødelig Roes og Ære. At "bryde Ufrihedens Lænker og derimod binde Undersaatterne til sig og Borgersamfundet med Troskabens og Fædrelandskiærlighedens ædle Baand"; at haandhæve Mennefferettighed og Mennefferverdighed hos den Ringe som hos den Dphøiede; at see den Bankundige oplyst, den Nødlidende forserget, den Fortrykte hiulpet til sin Ret; det var en af de store Opgaver han satte sig. At hævde Fædrelandets Hæder, og betrygge dets Fred ved en redelig Politik og ved en Ærefrygt indgydende Landmagt og Sømagt; det var et andet af hans herlige Niemed. At see en ædel og dansk Land nærret hos Folket; Videnskaber og Konster blom-

strende, Fædrenelandets Historie og Sprog kiendt og dyrket, Ungdommen dannet, var ikke mindre en Gienstand for hans kongelige Omhu. Og som Menneskeaaendens Udvikling var ham dyrebar, saa var menneskelig Virksomhed, paa Land og paa Hav, Noget, han særdeles søgte at fremme. Den sieldne Forening af lys Forstand og utrættelig Arbeidsomhed med det æmmeeste, det ædleste, det mest følelsesfulde Hjerte maatte derhos sikkre ham Alles udeelte inderlige Kiærlighed. Hvorledes Gud gav Betsignelse til hans Gierning, saa at, uagtet store Ulykker ramde ham og Riget, han dog efterlod sig dette styrket og opreist, de borgerlige Indretninger og den hele Tilstand i høi Grad forbedret, Folket lykkeligt, opvaakt og dannet; derom, tænker jeg, gaaer Syn for Sagn.

Hvad jeg, saalange jeg har havt Skien for saadanne Ting, har følt for denne elskelige Herre; med hvilken Høiagtelse som Menneske og Taknemmelighed som Danneborger jeg har betragtet hans stolte Kongefærd,

hans herlige Kongedaad; derom har jeg en og anden Gang fundet Leilighed til at yttre mig. Endeel af hvad saaledes til forskjellig Tid er fremført, tillader jeg mig her samlet at udgive, som en lille Mindekrands, jeg med dyb Følelse og sønlige Daarer lægger paa min afdede som en Fader elskede Konges og Herres Baare.

1.

Den 28de Januar 1831 *).

At have lykkelig og vel tilbagelagt sit 63de Aar, — et Alders=Aar, der tidt har vrist sig som farligt for Helbred og Liv — er fra gammel Tid blevet anseet som en ikke almindelig Livets Lykke og antaget at bebude en lang og kraftig Alderdom. Det var derfor i Aaret 1640, at Johan Rauen, den Tid Professor paa Soer, udgav sin Lykkesning til Kong Christian den Fierde, i Anledning af Dennes da fyldte 63de Aar. (J. Rauen, Gratulatoria ad ser. et pot. Regem Christianum IVtum de exacto superatoque magno climacterico). Siden den Tid ere henimod 200 Aar forlobne, og ikke har Forsynet ladet en Konge i Danmark opleve at fylde sit 63de Aar, forend nu, paa denne Dag, saadan Lykke, til et trofast Folkets Glæde, bliver vor allernaadigste Konge til Deel. Med Inderlighed glæder Dannefolkene sig over denne vor Konges Alder, og haaber et langt og lykkeligt Fremtids=Liv for sin dyrebare Drot, medens det med Taknemmelighed erkjender, hvad denne vor Konge er og i den lange hendirundne Tid har været for Danmarks Rige. Det er ham,

*) Trykt tilforn i Cancelliraad Hempels Fyenske Avis 1831 No. 16.

den fromme og christelige Herre, Kongen med den lyse Forstand og det eie gode Hjerte, som

”tidlig forsmaaede at herske over Trælle,”

som brød Bondens Lænker og giengav ham Menneske- og Borger = Rettigheder, satte Neger = Trældommen skraanker, frigav Kornhandelen, frigav den jydskke Drenhandel, løsneede Pressens Baand, forbedrede Rettens Pleie, og tilstedte Enhver, den Ringe som den Høie, den mest uhindrede Udgang til sin Throne. Det er den Konge, som af Ny ordneede Rigets Forsvarsvæsen til Lands og til Vands; som bod Bondens fribaarne Son, men ikke fremmede Leiesvende, føre Vaaben og Børge til Fædrenelandets Forsvar; som bod al Landets Ungdom oplæres i nyttige Kundskaber og fremfor Alt grundfæstes i christelig Tro, der er Begyndelsen til al Viisdom. Det er hiin herlige Dannedrot, som i henved 20 Aar, ved Guds Bistand, under det store Vulder i Europa, haandhævede Dannemarks Fred og hævdede dets Selvstændighed; som under Krigens haarde Trængsler stod uforsagt med Kongelig Manddom, og ved trofast Standhaftighed aftvang Venner og Fiender Beundring; som ved hiin uforglemmelige Reise til Europas Konge = Thing (1814—15) frelsede Dannemarks Rige fra stor Fordærv. Det er ham, den livsalige Herre, hvis Hjerte frydes ved Alt hvad Gødt og Godt Dannemænd udføre, som menneskekærlig rækker de Lidende Haand, som høimodig understøtter Videnskab og Konst, som ædelsindet fremmer hvadsomhelst der tiener til Almeenvel. Det er ham, den Landets Fader, hvis utrættelige Arbeidsomhed, hvis rigtige Alif, hvis Kongelige Dygtighed Alle med Hviagtelse erkiende; ham, der har viist Europa det skionne Exempel af en enevældig Konge i Besiddelse af Folkets høieste Kiærlighed, paa en Tid, da Misfornoielse og Mistillid hersker saa mangelund

andensteds; ham, under hvis milde Regiering Danmark's Folk er saa lykkelig at nyde en borgerlig Frihed, hvis Lige neppe nogensteds findes. Det er endelig ham, som i Trængselsens Dage har deelt saa megen Gienvordighed med os, baaret saa megen for os, afvendt saa megen fra os, og som nu i sin hæderkronede Alder seer et trofast Folk taknemmelig dele Sorg og Glæde med Ham og Hans. — Velsignet være da vor Konge! velsignet paa denne Dag! Forsynet forunde os og Ham tidt endnu at opleve den 28de Januar med Glæde! Og i hvordan end i Fremtids Dage Liderne skulle skifte, ville alle gode og troe Undersaatter istemme det af Digteren udtalte Dan-nemands = Lovte:

For Ham, i Lyst, i Nøden,
 Paa Land, paa Volgen blaae;
 I Livet og i Døden
 Skal danske Hjertes slaae!

2.

Den 13de Marts 1833 *).

”Der sidder en Konge i Kiøbenhavn,
 Hans Rige er ei med de store,
 Men vide om Land med Faders Navn
 Den Konge er kommet for Orde. —
 Og det er hvad Børnene glædes til,
 Alt Fader kan gjøre hvad Godt han vil,
 Til Ondt ham slet Ingen kan tvinge.”

Med saadanne Følelser hilse trofaste Danmænd den Dag, da vor høitelskede Konge for 25 Aar siden besteg

*) Trykt i Hømpels Avis 1833 No. 44.

sine Fædres Throne. Hvilken Opfordring have ei danske Mænd til at prise Guds Forsyn, naar vi med taknemmelige Hjerter ihukomme, hvad der i de mellemliggende Dage er skeet. Hvor stor Forskiel mellem den Tid og nu! Det var under de sørgeligste Varsler, midt under en ulykkelig Krig, efter vor Flaades Ran og en stor Deel af Kongestadens Ødelæggelse, at vor Konge tog Spiret i Haand. Tunge Tider vare komne, tungere truede at komme, og kom. Dog — det Forsyn, som oiensynlig har vaaget over Dannemarks Rige og kærlig bevarede det i vore Fædres Dage, har ogsaa her vlist sin Miskundhed. Krigen endtes, Fred vendte tilbage, og efterhaanden forsvandt ogsaa Krigens Spor. Gienoprettet er hvad Ulykke og Fiendehaand havde ødelagt; Dannemarks Hovedkirke har med Kongens Slot reist sig af Gruset, og begge ved dyrebare Anledninger (1817, 1828), tomvede ere Snekker til Rigets Forsvar, stolt vaier atter Dannebrog som i Fædres Dage paa egne og Fremmedes Ryster, og med Glæde seer Danneborgeren Guds rige Velsignelse i vore Markers Afgrøde i de fulde Lader. Saa prise vi og Alstyreren for indvortes saavel som udvortes Fred. Medens saa mange Europas Lande hærges ved Krig eller sonderlides ved Splid og Tvedragt, nyder vort kiære Fædreland en lykkelig Ro; hver Mand boer tryk i sit Hiem, Folket skienner paa sin Lykke, Misgierninger ere seldne, Armod og Nød afhielpes, Flid og Virksomhed finder sin Løn. End mere! vi ere Frederiks Folk; Gud har givet os den bedste Konge, en Konge, der i saa høi Grad er sit Lands Fader, og seer al sin Glæde i sit Folkes Held. — Dan-nemænd! Lader os paa denne Dag, i det vi skienne paa vor Lykke, først og fremfor Alt takke det Forsyn, som har gjort Alt saa vel for os, og saaledes forandret til

det Bedre hine kummerfulde Tider for 25 Aar siden. Og dernæst frembære vi vort inderlige Ønske, vor varme Bøn, at vor elskelige Konge, der over al Verden prises som sit Folkets Fader, og med hvis Gierning Guds Betsignelse viensynlig har været, fremdeles maa leve, med vor dyrebare Dronning, bevaret af Gud i end en lang Tid af Aar! —

”Vor Fredrik han werde som Duen saa hvid;
Hans Alder hoiloves som Fredegods Tid!” —

Men — paulo maiora canamus! — Maa hver Danneborger inderlig takke Gud for 25 Aars Regiering af en saadan Konge, hvor meget mere da for en langt længere Regieringstid. Det er alle Dannemænd vitteligt, at fra den Dag, vor Konge som Kronprinds tog Sæde i Stats-Raadet, den 14de April 1784, var han sin Sr. Faders Med-Regent, og at under hans Bestyrelse og ved hans Medvirkning alt det Gode er udrettet, som i den lange Række af Aar, lige fra 1784, har fremmet Folkeheld i Riget. Saa kan det og mærkes, at ved Forsynets naadige Styrelse med vort Fædreland er den Lykke at beholde den samme Konge i en Tid af 25 Aar ikke saa aldeles sjelden faldet i dets Lod. Saaledes have, alene af Kongerne af det Oldenborgske Huus, høifalig Kong Christian den Første, Kong Hans, Frederik den Anden, Christian den Fjerde, Christian den Femte, Frederik den Fjerde, og Christian den Syvende regieret over 25 Aar. Men at een og samme Herre har styret Danmarks Rige i et halvt Aarhundrede, det er en Lykke, som kun saare sjelden er vederfaaret vort Folk; thi af alle de danske Konger fra Gern den Gamles Dage har ikkun Harald Blaatand og Kong Christian den Fjerde regieret 50 Aar og derover.

Hvis Guds Forsyn, som vi haabe og bede, fremdeles naadelig bevarer vor høitelskede Konge, da oplever det danske Folk den 14de April 1834 den sieldne Lykke, at vor Konge da har hersket over Dannemarks Rige i 50 Aar og kan holde Jubelfest. Da skal, om Gud vil, Danstes Jubelglæde vidne om, hvad vi føle for vor livsalige Konge, og hvor høit vi paaskionne, hvor meget der er blevet bedre i Danmarks Rige, siden Han greb Statens Nor. —

”I Danmark det kiendes fra Hedenold:
 Der doe ikke Drotterne gode,
 I Mindet de leve med Kolf og Skiold,
 Paa Tungen de bæres med Frode.
 Og det er vor Tro om de danske Der,
 Alt Kiærlighed aldrig paa dem uddøer,
 Saa længe der Folk er paa Færde!”

3.

Den 20de Juni 1838 *).

Ung i Alder, Mand i Aand
 Kaldtes Du til Danmarks Styre,
 Stræbde mild at løse Vaand,
 Vinde Hierterne de dyre.
 Alt ei skuffet blev Dit Haab,
 Vidne Danmarks Jubelraab.

Saa har da vor Konge, ved Guds store Misfandhed imod Dannemarks Rige, oplevet den Dag, da et halvt

*) Indrykket i Hømpels Avis 1838 No. 107, hvorfra et, dog ufuldstændigt, Udtog blev indført i Hørsens Avis 1838 No. 84.

Aarhundrede er henrundet siden hiin for alle Danske uferglemmelige Tid, da Stavnsbaandet blev løst, da vor herlige Danne=Drot, Zan, der "tidlig forsmaaede at herske over Trælle," begyndte den Række af vigtige Foranstaltninger og velgiørende Forandringer, hvorved Zan, fortsættende dem giennem den lange Række af Aar, brød Bondens Bænker, giengav ham Menneſke= og Borger=Rettig=heder, ledede ham frem til Velstand og Giendom og Kundskab, og ved dette og saa meget mere banede Wei for en saadan Forandring af mange Ting og en saadan Forbedring i Dannemarks Rige, at dette hartad ikke seer ud som det samme Land og Rige nu og for 50 Aar siden! Tak til Gud og Velsignelse over vor Konge være alle Dannemænds Følelse paa denne Dag! Jublende skionne vi paa vor Lykke at have eiet og endnu at eie en saadan Konge! Taknemmelige erkiende den danske Bonde og den danske Borger og hver Dannemarks Søn, hvor stor Guds Godhed har været imod os, og stræbe ved Danneborger=ſind at vise sig værdig den store Lykke og saaledes i Gierningen takke for den heldbringende Forandring, der blev Bondestanden, men derved ogsaa enhver anden Stand og det hele Rige, til Deel!

Men for at menig Mand og navnlig den yngre Slægt kan kiende og vide, hvad der af vor Konge, forend den endnu selv saae Lyset, er gjort til dens Bedste, og hvilken særdeles Taknemmelighed den er Kongen skyldig, vil det ikke være utientligt, at vi her med faa Ord fremsette, hvordan Bondens Tilstand var i Dannemark forend 1788, og hvori den Forandring bestod, som tog sin Begyndelse den 20de Juni 1788.

Dannemark havde paa den Tid saagodtsom ingen Selveiere blandt Bondestanden. Hele Dannemark fra Vester=

havet til Øresund, fra Skagen til Kongeaalen (thi i Sønder-
 Jydland eller Slesvig vare Forholdene tildeels anderledes;
 her herskede Livegenskabet endnu, men ogsaa dette har vor
 ædle Konge, efterat de nødvendige forberedende Skridt
 vare giorte, ophævet ved Forordn. af 19de Decbr. 1804)
 bestod, Kiøbstederne og deres Jorder frareguede, af et stort
 Antal Jordegodser, hvortil samtlige Bønder henhørde som
 Fæstere. Bonden var stavnbundet d. e. han var pligtig
 at blive paa det Gods, hvor han var født og havde til-
 bragt sin første Barndom; udenfor det maatte han hverken
 tage Tjeneste eller fæste Gaard, med mindre Herremanden
 gav ham Frihedsbrev, som da maatte kjøbes og dyrt be-
 tales (med 50 til 100 Rd.; men hyppige Remninger fandt
 Sted fra Godserne især i Jydland, og de Tilbageblevne,
 langt fra at sørge over den Borttrømte, prisede ham lyk-
 kelig som fri for Trælleaaget!). Naar Nogen kjøbde et
 Gods, kjøbde han da forsaavidt Bønderne med, og liger-
 viis som et vist Antal Heste, Høer o. s. v. kunde regnes
 at høre til en Herregaards Besætning, saaledes og et vist
 Antal Bønder; Man finder derfor i Skivder fra den Tid:
 "Gaarden . . . sælges med paaværende Mandskab efter
 højsfølgende Liste." Hvor haardt og uedværdigende dette
 var for Bonden, behøver ikke at udvikles. Enkelte Gods-
 eiere benyttede endog, som Sessions-Protocoller vise, denne
 deres Ret til at leie eller paa en Maade sælge det unge
 Mandskab enten til at tjene som Landsoldater for Andre
 eller til de daværende gebovorne Regimenter, hvilket især
 skete, naar Bonden ikke kunde betale sin Gield til Herfska-
 bet. — Bonden var som Fæstebonde pligtig at giøre So-
 verie, og heri var vel i sig selv ikke noget mod Ret og
 Billighed stridende, da Hovarbeidet er en Deel af den
 Betaling, han giver for det, at han har Gaarden i Fæste,

aldenstund jo saa mangen Mand kan finde sig bedre tient med at gjøre Arbejde end at betale med rede Penge. Men Omfanget af Hoveriet var aldeles ubestemt og kunde af en uædel Husbonde kræves indtil det Uoverkommelige og paa den for Bonden ubeleiligste Tid; og da Bonden efter Loven var skyldig at være sin Husbonde horig og lydig, kunde denne gjøre sine Fordringer overdreven store. — Fæstegaarden var, naar den blev Bonden overdraget, mangen Gang enten øde eller dog meget forfalden og uden tilbørlig Besætning, og da Bonden efter Loven var pligtig at holde Gaard og Besætning i forsvarlig Stand, skete det vel ikke stelden, at en ubarmhiertig og uchristelig Jorddrot fik en Fæster sat fra sin Gaard, fordi denne ikke var i tilbørlig Stand, skiondt den dog i hans Besiddelsestid var blevet langt bedre end han modtog den. Vel gaves der en Mængde retsindige og menneskekærlige Jordrotter, som ikke handlede saaledes; men Magten dertil havde de, og hvad de selv ikke gjorde, skete tidt af egenyttige Ridefogder eller Forvaltere. Mange Steder kunde det da vel skee, at naar en ringe og faldefærdig Gaard var blevet fæsteledig, udsøgte man en Karl paa Godsset, som havde arvet lidt Penge eller ved Vindskibelighed lagt sig noget til Bedste, og befalede ham at fæste Gaarden; og blev han da ødelagt ved den, blev han siden uden Barmhiertighed sat fra Gaarden, og Kone og Børn maatte gaae og tigge, medens han som "Gaardforsidder" maatte aftiene sin Restance ved Ugedagsarbejde paa Herregaarden! — Herremanden var pligtig af sit Gods at stille Soldater til Regimenterne, og nu nyttede Man undertiden den Skræk, Bønderkarlene i den Tid havde for at komme i Kongens Tjeneste, til at bevæge en Karl til at modtage en Gaard paa høist utilbørlige Vilkaar. — Den Ret, Jord-

drotterne havde til at ove Skifteret paa deres Godser, blev ei heller uden Misbrug. — Fra gammel Tid var der tillagt Herremanden som Husbonde en Strafferet over sine Bønder, som til sin Tid unægtelig havde virket velgiørende, saa at vistnok Hullet og Træhesten paa Herregaardene mangen Gang havde hindret Tugthusenes Overbefolkning. Men nu blev ogsaa dette misbrugt, og den Ret til at straffe, der ogsaa var Jorddrotten og hans Folk indrommet ved Hoveviet, gav Anledning til, at Ladefogdens Pidsk var i Gang langt mere end tilbørlig, tidt endog paa opværende Maade. — Saadan var i det Væsentlige Bondens Tilstand, i det mindste naar han havde et umildt og uchristeligt Herkskab, for hvis Myndighed Loven da ei satte tilbørlig Grændse. Men slikt ondt Herkskab timestes Bonden ei fielden i de Dage, da Jordegodser allerede begyndte at blive Gienstand for Kiøb og Salg og Prangen, da Adelen for en stor Deel begyndte at skille sig ved de fædrearbejdede Eiendomme, og disse da tidt kom i Menneffers Hænder, der ei længer, som de tidligere Giere, tænkte paa at overlade Godset i god Stand og uforhutlet til deres Børn og Efterkommere, men meest attraaede at gjøre sig den størst mulige Fordeel ved at udsuge og udpine Bønderne. Udførlig kan Man finde Bondens daværende sorgelige Tilstand beskrevet i Bergsøes ypperlige Levnedsbefrivelse af Grev Reventlow.

Under alt dette forarmedes da Bønderne daglig mere og mere, deres Tænkemaade fordærvedes, de forhærdedes i Trællesind, og væbnede sig mod Udsugelserne med List og en uindskrænket Mistanke til Alle. Saadant rørde vor Frederiks Zierte. Med ædel Mand havde han under sin Kongelige Faders Sygdom og Svaghed, som dennes Medregent, grebet Statens Ror. Da den ædle Grev Reventlow,

hvis Værd vor Konge alt i den unge Alder forstod at skatte, engang gjorde denne Herre opmærksom paa Bondens ulykkelige Stilling og yttrede, at der vel engang i Tiden maatte gøres noget til hans Bedste, svarede den unge høihiertede Drot, at det var nok bedst strax at tage Tingen fat. Nu blev Landbo-Commissionen nedsat. Den 20de Juni 1788 underskrev Kongen Forordningen om Stavnsbaandets Løsning; og til Minde om denne glædelige, evig mindeværdige Begivenhed opreiste taknemmelige Medborgere Frihedsstøtten udenfor Vesterport. Snart fulgte den ene glædelige Forbedring efter den anden. Bonden kan nu som fribaaren Mand bygge og boe hvor han vil i Kongens Riger og Lande; sine Gaarde og sine Marker, men ikke sine Bønder, kan Herremanden sælge; Høveriet blev bestemt ligesom Bondens øvrige Rettigheder og Pligter, saa at han nu veed, hvad der kan kræves af ham; Soldaterne udskrives til Krigstjeneste, men stilles ikke længer af Gudsøierne; Bonden, som fæster Gaard, modtager denne og Besætning ved Syn, og er ikke pligtig at aflevere den i bedre Stand, end han har modtaget den. Ved vor Konges høimodige Understøttelse og Foranstaltninger ere desuden mange Bønder satte i Stand til at kiøbe deres Gaarde og blive Selveiere.

Lægge vi nu hertil de andre velgiørende Forandringer, som gif Haand i Haand med disse: Handelens Frigivelse, Søfartens Ophjælpning, og saa meget mere; da skionne vi, hvilken uvistnelig Hæderskrands Nutid og al Fremtiden er pligtig at flette om vor nu alderstegne Konges Tjæse, som endnu uførtroden fortsætter sit saa hæderlig begyndte Værk; og med taknemmelige Hjerter sig vi, at saa længe som i Danmark Bonden gaaer bag sin Ploug,

Skal Saga mindes Fredriks Daad
 Og alle Danstes Glæde.
 Gud velsigne vor Konge!

4.

Tale, holdt i Horsens lærde Skole

den 14de April 1834.

(Den 14de April 1834 vare 50 Aar forløbne, siden Kongen som Kronprinds den 14de April 1784 tog Sæde i Statsraadet, og begyndte sin vigtige Deeltagelse i Rigets Bestyrelse. Denne Kongens Jubelfest maatte være alle gode Undersaatter dyrebar; men da han havde ved Resolution af 14de December 1833 fra- bedet sig festlige Foranstaltninger i den Anledning, blev alene denne Tale holdt paa Skolen i Dørværelse af samtlige Lærere og Disciple. For og efter Talen blev en Psalmes affunget.)

Kiæreste Venner, ældre og yngre!

Nættelig og viselig bøde vore Fædre at ære den, som er Vre værd, og at lade Fortienesters Minde boe levende i taknemmelige Hierte. Nættelig og viselig bøde de ligesom Oldtidens Græker, at mærkelige og mindeværdige Dage skulde ihukommes, og fortiente Mænd holdes i Vre, paa det at hæderlig Daad kunde nyde forskyldt Erkiendelse, at Tak ei skulde mangle for Veldaad, og som en af vore Digtere siger:

at til Exempel det for Sønner kunde blive,
 at ingen Mand saa glæve forlorede sin Priis.

Er dette da en Regel, med hvor meget bedre Føie høiti- deligholde vi en Dag som denne idag, der for vor aller- naadigste Konge er en ligesaa fielden som for alle Danstke dyrebar Festsdag. Det er idag et halvt hundrede Aar siden

vor Konge begyndte at regiere Danmarks Rige. Hvilken sielden Lykke er saaledes faldet i vort Fædrelands, faldet i vor Lod! Ikke siden Gorm den Gamles og Harald Blaatands Dage har Forsynet ladet nogen Danne- konge styre Riget i et saadant Rum af Tid, uden alene hiin sieldne Herre, hoilovlig Ihukommelse Kong Christian den Fierde, med hvem vor nuværende ærværdige Konge ogsaa i anden Henseende har ikke liden Lighed.

Det var da idag for et halvt hundrede Aar siden, at en Forandring skedte i Danmarks Rige, hvis velgiørende Følger med Guds Hielp skulle udstrække sig til al Fremtiden, ja hvis velsignede Virkninger danske Folk indtil si- digste Tider aldrig skulle ophøre at prise, og at takke Forsynet for. Kong Christian den Syvende var da Dan- marks Konge. Siemsøgt af Alherren med Sygdom og Svaghed, og nedbøiet ved modte Gienvordigheder, trængde han til en hjælpende Haand, der kunde lette ham Kronens Bægt, trængde til En, der kunde overtage det "Arbejde at regiere," der nu var blevet den Modige for svart. Og denne Hielp fandt han, hvor enhver Fader helst ønsker og beder Gud om at finde den, i en kiærlig, trofast og ædel Søn. Kronprinds Frederik, den ædelige Drot, der nu klæder Danrigets Kongestol, var dertil af Forsynet kaldet. Fra spæde Barndom af hærdet ved Afholdenhed, vænnet til Arbejde, havde han fra tidlige Ungdom dannet sig til sin Bestemmelse; tidlig havde hans hoi Siel inddruffet ædle Følelser, og tilegnet sig hiin Alvorsaaend, hiin Sin- dighed, hiin faste Villie, hiin Arbeidslyst, som giver Kraft og Dygtighed til Anstrængelse. I den Alder, da Mangens Tanker og Hu endnu kun er henvendt til adspredende For- lystelser, eller endog loffes af Sirenernes farlige Trylle- sange, var han allerede modnet til Mand i Mand og Tæn-

kemaade. Han tog, efter sin Kongelige Faders Ønske og Bud, paa denne Dag Sæde i Statsraadet, og blev sin Fr. Faders Medregent. Fra den Tid har, som vi vide, vor høitelskede Konge været Danmark's Riges Styrrer.

Som det med Føie ansees for en af de største Velgierninger, Guds Forsyn kan skienke Riger og Lande og enhver enkelt Mand i Landet, at de leve under en viis og retfærdig Regiering; saaledes sommer det sig vel for Undersaatterne, at de i taknemmelige Siertes ære en god Konge, og i Mindet tilbagekalde i det mindste nogle af de Prover, der ere givne paa en viis og ædel Anvendelse af Magten. Ved hvilken Leilighed skulde da dette heller finde Sted end idag. Saa vidt som Danmark's Rige udstrækker sig, saa vidt som Siette Frederiks Kongespiir naaer, vil man, ligesom ellers saa og især paa denne Dag, taknemmelig mindes og med Glæde ihukomme, hvad han har været for Land og Rige. Skulde da Glæden ikke ogsaa yttre sig her i Musernes Helligdom, her, hvor en talrig Ungdom nyder godt af Kongens faderlige Omhu ogsaa for Videnskaberne og de dem indviede Læreanstalter, og dannes til engang at vorde hans brave og duelige Undersaatter, til med Troskab at tiene Konge og Fædreland. Men inden vi gaae over til særlig at tale om vor Konges Daad, lader os i denne festlige Stund først forsøge, om end kun i Almindelighed og med svage og ufuldkomne Træk, at danne os et Billede af en god Konge.

Og under hvilket smukkere Billede kunne vi vel forestille os den gode Konge, end under det af en færlig Fader for Land og Rige. En Konge er sat af Gud til at sørge for saare Mange; ikke hans Undersaatter alene, ogsaa andre Folkes og hele Menneskeslægten's Vel har han,

saavidt det staaer til ham, at bære Omsorg for. Men dog er det især hans Undersaatter, der ere Gienstand for hans faderlige Kiærlighed. Mod dem viser han sig som en Fader ved Omhed og Mildhed mod Alle, ved Lyft til at giøre Alle vel, ved kiærlig Deeltagelse i deres Sorg og Glæde; men sin Kongepligt i Almindelighed opfylder han især ved at henvende sin Tid til Religionens Saaudhævelse, til Retfærdigheds Fremme, til Næringsveies Udbredelse, til Konsternes og Videnskabers Befordring. Herom i Kort-
hed nogle Bemærkninger.

Til de Idrætter, der udmærke og pryde den gode Konge, regne vi den blandt de vigtigste, at han haand-
hæver Religionen. Herved vil han med det samme fremme borgerlig Lykke og Folkeheld i alle Retninger, alt som sagt er i Guds Ord: søger først Guds Rige og hans Ret-
færdighed, da skal alt andet Fornødent gives Eder som et Tillæg. Ja er der vel Noget, der mere styrker Kongernes Throne og fremmer Borgersamfundets Vel, end det at Guds Ord holdes i Rigt og Ære. Og hvorved skalde da en Konge bedre fremme paa eengang sit og Folkets Vel, end ved at hædre Guds Ord og vise det al Ærbødighed. Hvad er al menneffelig Gierning, naar den ei forvædles ved Gudsfrygt; hvad nytter al Verdens Klogskab, naar den ei ledsages af en ædel Tænkemaade, som dog Guds-
frygt alene kan fremkalde! Men dersom da Frækhed aaben-
bar angriber, hvad der er alle Christne helligt, eller Raad-
hed udbreder sin Forgivt, undergraver Sæderne, ødelægger Uskyldighed, da er det ei alene Guds Sag, en Konge antager sig, naar han ved Love sætter Skranke for saadant Uvæsen, men han forsvare tillige Borgernes Rolig-
hed, der ved hiint forstyrres, Samfundets Rettigheder, som aabenbare krænktes; og at afværge dette, saavidt men-

nefselig Magt i sin lovlige Anvendelse formaaer det, er visseelig en af en Konges helligste Pligter. Dog er det ikke nok, at han afværger det Onde, han bør ogsaa fremme det Gode; og det gjør han i Henseende til Religionen blandt andet, naar han stedsse lader Guds Ord være sig dyrebart og helligt, sætter, saavidt det staaer i hans Magt, gudfrygtige og christelige Mænd til at være Ordets Forkyndere, og i det hele altid viser Grefrygt for Gud. — Ved Siden af Religionens ligge Retfærdighedens Pligter; disse ere den gode Konge ikke mindre hellige end hine; thi Gudsfrygt og Retfærdighed ere de to Grundpiller, hvorpaa ethvert Borgerfund hviler, og uden disse kan ingen menneskelig Forening ret længe blive ved Magt. Men til Retfærdighedens Fremme horer, at Loven er eens for Alle og anvendes eens paa Alle, at Stand ei gjør Forskiel i Forpligtelsen til at lyde Lov og Dyrdighed, at Dyd og Dygtighed bane Manden af ringe Stand lige saa vel Vej til bedre Stilling som Manden af høi Herkomst, at Embeder tildeles — saavidtsom menneskelig Klogskab formaaer at skionne — ifkun til Duelige og Værdige, at Byrder og Afgifter ere bestemte i passende Forhold, at hver Mand, endog den ringeste, søges hjulpet til sin Ret, at ogsaa den Fattige og Lidende ydes den Hielp, som christen Tro byder, endelig at borgerlig Frihed havdes og udvides saa meget, som det paa nogen Maade kan bestaae med det almene Vel. Hvor Kongen saaledes søger at haandhæve Ret og Retfærdighed, der udbreder samme Følelse, samme Nidkærlighed sig let til Bestyrelsens enkelte Grene. Og hvor da forsætlig og modvillig Overtrædelse af Loven vover at yttre sig, vil den onde Gierning ikke lettelig undgaae fortient Straf. Ogsaa Misbrug af Embedsmyndighed vil den retfærdige Konge, saavidt det staaer

i hans Magt, søge at forebygge. Skulde det da end skee, at der i et Rige kan findes enkelte af de Bydende, der misbruge Magten, eller hvem Retfærdighedsbudet ei altid er noksem helligt, da hører dette til de Ufuldkommenheder, der ere uadskillelige fra alle menneskelige Indretninger, som ingen Kongeviisdom, men kun en forædlet Folkeaaud, aldeles kan hindre, og hvori den gode Konge, skiondt han med Alvor søger at haandhæve Lovene, kan være lige saa uskyldig, som deri, at Tyven røver Ens Eiendom eller Morderen Ens Liv. — Men er det en Kongepligt at haandhæve Ret og Retfærdighed i Land og Rige, er et gudfrygtigt Folkets uskromtede Ædelighed og Tillid Thronens Støtte, da søger og Landsfaderen saavidt muelig at løsne de Vaand, som fængsle ærlig Flid og Virken. En god Konge søger da ved passende Love at befordre og saa meget mulig frigjøre Næringsveie og fremme menneskelig Virksomhed, han søger at gjøre det, saavidt det staaer til ham, let for Enhver, som vil og kan, at erhverve. Hvor vigtigt dette er, indsees let. Naar Markerne ligge udyrkede, Plougene sonderbrudte, Hytterne staae øde eller faldefærdige, naar Mangel paa Virksomhed gjør Arbeidrens Haand kraftesløs, saa at Almod leiver sig om hans Vaaning; naar Mennesker forlade det elskede Fædreland, Enhver dog saa kiære, Grund for at søge Livs = Ophold og lykkeligere Naar i fremmede Egne; naar endog tryk = kende Nød fylder Fængslerne med Misbødere, Taarer vinde, og Sorg er overalt til Huse: da sukker Menneskevennen, da staaer det ilde til med Konge og Fædreland og Medborgere. Men naar derimod en Landsfader med trofaste Raadgivere, som i Frankerige Hendrik den Fierde med sin Sully, eller — vi behøve ei at gaae saa langt for at hente et Exempel — vor Frederik med A. P. Bernstorff

og Reventlov, arbejde i Forening til Landets Vel, saa at Agerdyrkning opmuntres, Markerne sees frugtbare, Tilfredshed og Glæde indfinder sig under Landmandens Tag; naar Kiøbstederne kunne modtage Landets Overflodighed for at meddele den til andre Lande, som have den behov; naar ved flittig Virksomhed Jord og Hav bringes til at overgive deres Skatte til den forædlende Flid; naar Søfarten sætter de mange Evner og Kræfter i Bevægelse, vækker Manden, nærer Dygtigheden: hvor vækkes da ei ved alt saadant menneskelig Flid og Virksomhed, hvor hæves ei den menneskelige Mand, hvor varm opstiger da ei Tak til Gud og Konge fra skionsomme Hierter; hvor bidrager saadant ei ogsaa til, at Enhver kan finde sit Udkomme, hvor udbredes derved Lykke og Velvære! Saa søger den gode Konge at bringe det dertil, at de Betingelser ere tilstede, hvilke en berømt Skribent har fremsat som det Væsentlige af et Folkes timelige Lykke: der er Ret og der er Brød for Enhver. — Endnu staaer een tilbage af dem, vi nævnede som nogle af en Fredslystets Kongepligter, den: at søge almecennyttige Kundskaber udbrede, at elske og at fremme Videnskaber og Kunst. Disse ere ligesom Menneskelivets Smykker og uskatteerlige Prydelser. Skulde Mennesket vel alene arbejde og trække for dette Livs Næring? Skulde Intet af hvad der forædler Livet og giver det ligesom et høiere Værd, tildrage sig hans Opmærksomhed, vinde hans Kiærlighed? Skulde han da glemme sin høiere Bestemmelse?

”Hans Afsyn af Skaberens dannet jo var
Paa Himmelen Synet at fæste.”

Viiselig bor Mandens Krav i høi Grad havde sit Fortrin fremfor Legemets, og ingen Stræben agtes værdigere end den, der ogsaa fremmer Mandens Dannelse og især i intet

Forhold taber af Sigte, at Mennesket er bestemt til evig Tilværelse efter Jordlivets Dage. Mon desuden noget Menneske vel heller i selskabelig Forbindelse kan undvære en Landsdannelse, der passer med den Stilling, hvori han er sat? Mærker dog ei Enhver, at der gives en Trang, som er tilbage, naar endog de almindelige Naturens Fordringer ere opfyldte! Mon det var uden Grund, at en Socrates tilraabde sine haabefulde Disciple: ofrer til Gratterne? Eller vinder ikke Mennesket saa meget forud i Omgang, som han under lige Omstændigheder veed at udbrede en rigtigere Smag, en større Tækkelighed over ethvert sit Foretagende. Den gode Konge vil derfor stedse søge at opmuntre Konster og Videnskaber hos sit Folk, vel vidende, at de, foruden den Nytte, de umiddelbar yde Statstienesten, endnu ere af større Vigtighed som de, der udbrede Dannelse, og, i det de luttre Smagen, tillige forædle Hiertet og Tænkemaaden. Han vil gaae ud fra den uden Tvivl rigtige Grundsætning, at almindelig gavnlig Underviisning, som leder Mennesket til Kundskab om sine Pligter og til Duellighed i sit Kald, bør staae aaben for Enhver, fra ham, der fødtes i Armod, til dem, der omgive Thronen; men at Leilighed maa aabnes for de dertil Dyvakte til at uddanne hoiere Sønner, saa at der altid maa være dem, der ved omfattende og alsidig Dannelse og den Hiertets Adel, som dermed bør følge, vise Menneskelivet i en forædlet Skikkelse.

Saa have vi giennem enkelte Træk søgt at bestue Billedet af en god Konge og af hans Idræt især i Fredens Dage. Men nu den samme i Krigens og Farens Stund. — Da er hans Virksomhed om muelig dobbelt; med utrættelig Anstrængelse færdes han Nætter og Dage, skaaner sig hverken for Arbeide eller Moie, opluer Alle med den Aand,

det Mod, der boer i, med den store Idee, der opliver ham selv, den: at Alt maa opoffres, naar det gielder Fædrelandets Vel; at naar dets Hæder kan hævdes, dets Selvstændighed bevares, da er intet Offer for dyrt; at i hvordan end Udfaldet af Kampen skal blive, — thi derfor raader en hoiere Saand, — men i hvad der end skal mode, ja om end Alt skulde tabes, skal dog Vren blive urørt, uantastet, ubeskaaret. Da viser han det fuldendte Billede paa Stanhaftighed; da sees han som den prøvede Mand, hvis Værd Gienordighed og Ulykke forhoier, som det hedder:

I Ilden proves Guld saa rød,
Mands Mod og Kraft i Mod.

Saa staaer han som den høihiertede Styrrer fast og kæl og modig ved Statens Roer. End naar det sortner omkring ham, naar Stormene hvine og Volgerne skumme, naar Tordenens Brag, der ruller over hans Hoved, og Synenes Knittren, der slaae ned ved hans Side, synes at maatte forfærde selv den Modige: da staaer han uforsagt som en Mand; med Haanden paa Styret og Diet mod Himlen venter han derfra Beskiærmelsen og Hielpen til at tredse Uveiret og føre med Guds Vistand Skibet frelst ind i den enskede Havn. — Saa stod vor Konge i Ulykken, og Forsynet velsignede hans Daad, og forde ham med Statens Skib over det oprørte Hav uskadt i Havn!

Dette være os et Slags Billede af en god Konge. Men forgiæves var det, at jeg søgte at tale i Almindelighed, og uden Hensyn til Land eller Folk at skildre den gode Konge. Det har dog ei kunnet undgaaes, at jo vore Tanker maatte henvendes til vor høitelskede Herre, at vi, skattende hans Kongeværd, maatte see Danmarks Tilstand skildret, gienkiendte vort Fædreland, og skionede paa

vor Lykke under en saadan Landsfader. Thi er der vel noget af de Træk, vi have tegnet, som ikke passer paa ham; er der vel noget, af hvad vi have anført, som vor herlige Konge ei har erkjendt at høre til hans Regentpligt? Have vi ikke i Fred og i Krig seet hans Kongedaad! Har han ikke i al sin Gierning just havt for Døie at fremme Guds frygt, Retfærdighed, flittig Virksomhed, nyttige Kundskabers Udbredelse. Har han ikke havt Folkets Vel stadig i Tanke, og aldrig anseet noget Offer for stort, naar dette Niemeed kunde opnaaes. Har han ikke med en Mildhed uden Ege udøvet sin store Magt, skaanet, hvor han kunde viist Strængthed, hiulpet, hvor Nøden kom ham for Døie, viist Deeltagelse i saa Manges Lidelser og Sorg, foregaaet med Exempel paa alle Kongepligtens samvittighedsfulde Opfyldelse, viist en beundringsværdig Arbeidsomhed og Dygtighed som Forretningsmand, været en retfærdig Konge og Herre imod Alle, Høie og Lave, Rige og Arme! Vidner derom I, hvem han hævdede fra Trældoms Kaar op til at være frie Borgere; vidner I, hvem han menneskekærlig sikrede mod Mishandlinger; vidner I mange, som saa tidt saae Taaren perle i hans Døie, saa tidt saae den rinde paa hans Kind; vidner I, der have modtaget kærlig og hoimodig Hielp af ham, I mange, hvis Nød han lindrede, hvis Trang han mildelig afhialp, og langt fra selv at regne sig dette til Fortieneste, meget mere betragtede det som en Retfærdigheds Sag, som en ligefrem Pligt at handle saaledes. Saaledes har Verden lært at kjende ham som den gode Konge.

God Gierning har Guds Velsignelse med sig; skulde da et velført Kongeliv ikke have den! Det har den; og vor Konge har, trods store Uheld og mange Gienvordigheder, i hoi Grad havt den. Svorledes Guds Velsignelse

har været med denne ved Mand og ved Hierte lige effelige Herre, og hvad han derved i den lange Tid har udrettet; det ville vi kunne skionne, i det vi nu ville anstille en Sammenligning mellem Dannemarks Tilstand, som den er nu, og som den var for 50 Aar siden.

Hvorledes, spørge vi, saae det vel ud i Dannemark for 50 Aar siden? Gi behøve vi stort at grandfke i Kronikerne; der leve end iblandt os Mænd, som ikke have hørt det men selv seet det. Vende vi da først vort Blik til den hæderlige Bondestand, der, at jeg skal laane en anden Forfatters Ord, siern fra Thronen saa let kan glemmes, skiondt den i sit Ansigtets Svend stotter den; da er det jo vitterligt, hvorlunde det Overherredomme af Jorddrotterne, under hvilket Bonden i Aarhundreder havde staaet, og som jeg antager, var oprindelig indfort til hans Bedste, Tid efter anden var saaledes udartet, at han da tidt maatte sukke derunder; det mindes endnu, hvor forfuet og forarmet Bonden mangesheds var, hvorlunde det trykkende Stavnsbaand gav, især i Jydland, Anledning til hyppige Udvandringer, hvor usle Bondens Huse, hvor ilde dyrkede hans Marker, hvor maadeligt hans Dvæg, hvor udslæbede hans Heste tidt vare; et Dienvidne har skildret os noget af dette, naar det hedder i Visen om H. G. Bernstorff:

Sku Hytten, hvor de barske Vinde
 Naae rystende Olding i sin Krog,
 Se Engens grønne Pragt forsvinde,
 Snart Vand og Mos dens Sted indtog;
 Se den af Klinte skulke Alger,
 Læs der, at Dyrkeren var Træl;
 Ja se det magre Dvæg, som tager
 Udi sin Herres Vaande Deel.

Hvor sjældent var det i den Tid, i det mindste paa mange Steder, at en Bonde kunde læse og skrive, hvor meget manglede han derved i Midler til sin Lands Dannelse, og hvor udfattes han ei for Uret og Bedrag. Og hvad der var det værste og for Menneskevennen sorgeligste, hvor leed ei endog hans Tænkemaade under Trælle=Maget, saa at Mistillid og Mistro til Alle opkom i hans Sierte. — Nu betænke man, hvorledes det stod til i mange andre Henseender; at Handel og Søfart, der giver saa mange Mennesker Næring og Brød, lammedes ved besværende Vaand, at især Kornhandelen paa Norge, saa vigtig for begge Riger, var betydelige og skadende Indskrænkninger underkastet; at Næringsveiene paa mange Maader vare indskrænkede, og Laugstvangen overdreven; at Sager for Retten tidt kunde vare næsten hele Slægtsfølger igiennem, og meget mere deslige, som ei endnu kan være forgiettet. Ogsaa Landets Forsvar var ringe, for en stor Deel betroet til fremmede leiede Arme, til Mennesker, som kun ved den haardeste Krigstugt kunde holdes i Lydighed og Orden, hvorpaa, som paa Trofskaben, der tidt dog kun var lidet at stole. Og skal jeg endelig ogsaa vende Blikket til vore Latinskolers daværende Tilstand, da veed man jo, at hvad der lærdes, om end grundig, tidt kun var Lidet, at stor Naahed herskede hos den Ungdom, der dog ved Videnskabernes Dykkelse snarest skulde ventes dannet til takkelige Sæder, og som da igjen med haarde Midler maatte holdes i Awe, saa at Miis og Ferle hver Morgen blev lagt frem paa Skolebordene, og man hardtad reent syndes at have glemt Fædrenes heilige Tankesprog, at et godt Ord kan finde et godt Sted.

Lader os derimod betragte den nuværende Tilstand i Land og Rige, saaledes som den ved vor Konges beun-

dringsværdige, nu i et halvt Aarhundrede virkende, kraf-
tige Villie, ædle Aand, og utrættelige Daad er blevet;
hvad see vi da? En Vondestand i Besiddelse af lovbe-
stemte Rettigheder, undervist, dannet efter sin Stand,
lykkelig ved borgerlig Frihed, mangensteds ved Eiendom
tillige; mange borgerlige Forhold bedre ordnede ved vise
og gode Love; den Fattige i det mindste saavidt forsoget,
at han kan leve som et Menneſke, og ei ved Nød skal
bringes til Misgjærninger; Næringsveiene i hoi Grad fri-
gjorte (alle Indſtrænkninger ſtaær det ikke i en Regie-
rings Magt at borttage); almennyttige Kundſkaber paa
mange Maader udbredte, Handel og Søfart og ſaa man-
gen anden gavnlig Virksomhed fremmet, Rettens Pleie
forbedret, og hos vor ædle iegode Konge den agtværdigſte
Lyſt til at fremhjelpe, hvad der i nogen Maade kan bi-
drage til Folkeheld. — Og hvilke glædelige Virkninger af
alt dette falder ikke Enhver i Dinene ſom Frugter af vor
Konges velſignelsesrige Virksomhed. See vi ikke i det Hele
et veltænkende ædelt Folk, lykkeligt og ſkionnende paa ſin
Lykke; mæder ei vort Blik glad Tilfredshed hardtad alle-
vegne, i Vondens lave Stue, under Haandværksmandens
tarvelige Tag, ſelv i den Fattiges ringe Vaaning? Skuer
ikke vort Die, for at laane en beromt veltalende Forfat-
ters Ord, ”bolgende Agre, hvor forhen øde Heder trættede
Diet, indbydende venlige Boliger, hvor forhen Hytten
neppe dækkede ſin Indvaaners Armod,” ſlittig Bindſkibe-
lighed og Arbeidsomhed, hvor forhen lade Hænder folde
liden indvortes Drot, ingen udvortes Dymuntring til An-
ſtrængelſe! Med hvilken Glæde betragter ikke Menneſke-
vennen nu Vondens veldyrkede Marker, hans vel nærede
Dvæg, hans velvedligeholdte Huus og Hauge, hvor Plant-
ning og Udyntning noſſom vidner om Beboerens Lykke

og Tilfredshed med sin Stilling. Er det ikke som om alt dette i Forening tiltraabde Beskueren: se her en faderlig Regjerings velsignede Frugter! Og skulde vi kunne erkiende dette uden at prise den Konges Gierning, hvis ædle Virken bidrog saa saare meget til det altsammen? — Nu Samfærseleu paa Havet, som giver Velstand og Brod, hvor er den ikke lettet for den Sofarende. Lyse ei Fyrene i den bælmerke Nat og advare om de blinde Skæer, endog om de landlose Grunde. Vyde ei Sofort, som Regjeringen lader udgive, Rodser, som ere ansatte, Mærker, som ere anbragte, Somanden en Veiledning, som han tilforn mangenstedes maatte savne. Derfor som en af vore Digtere nylig har sagt,

Saa længe som et Skib, en Vaad
Gaaer giennem Sund og Stræde,
Skal Saga mindes Fredriks Daad
Og alle Danstes Glæde.

Nu de mange nyaanlagte, de mange forbedrede Landeveie, som bidrage saa meget til Samqvem mellem Landets forskjellige Egne og saa særdeles lette Landmandens Affæring; nu de i det hele forbedrede Befordringsmidler, hvorved Forbindelse mellem Mennesker saa saare fremmes; nu Indretning og Forbedring af saa mange Stiftelser der befordre det almindelige Vel! Nu vore Skoler. Vidne ikke de Prøver, som anstilles, om at nyttige Kundskaber meddeles; og vidne ei den anstændige og tækkelige Udfærd, de sunde aabne Ansigter hos en livsglad Ungdom om Danelse til det Gode, om Opdragelse til Skikkelighed og Uerbarhed under en sømmelig og christelig Behandling. — Nu Fædrelandets Forsvar. Vaier ikke Dannebrog stolte som i Fædres Dage paa egne og fremmede Kyster; er ikke det forkladne Hav stedse fremdeles de Danstes Bei til Noes og

Hæder! Et længer betroes Landsforsvaret til hyrede Ud-
 lænder; den hæderlige Bønde, der elsker sit Fædre-
 land og den Konge, der har gjort saa meget for ham,
 værger selv sin Odel og Gie; og i Farens Stund er hver
 Dannemand rede at drage Sværd for Konge og Arne. —
 Endelig nyde vi en borgerlig Frihed, som saa Niger ere
 saa lykkelige at eie. Men her ville vi iagttage en gammel
 Wiismands Bud: at begynde vigtige Undersøgelser med en
 Ordforklaring. Ved Frihed, mærke man, forstaaes ikke
 "Ret til at gjøre hvad man vil," thi en saadan Ret har
 intet Menneske, end ikke den mægtigste Konge, men Frihed
 er Ret til at foretage Alt, hvorved man ikke skader en
 Anden; og da det er nødvendigt, at i Staterne Enkeltes
 Frihed maa i nogle Stykker indskrænkes med Hensyn til
 det Heles Bedste eller for det almene Bøls Skyld, saa
 forstaaer man især ved borgerlig Frihed: at Lovene saa
 lidt som mueligt lægge Baand paa den Enkeltes Virksom-
 hed, at Enhver kan arbejde, virke, tænke, og yttre sine
 Tanker med saa liden Indskrænkning, som det almindelige
 Bedste nogenlunde tilsteder, og saalænge anden Mand ikke
 derved forurettes eller skades. Lighed mellem Undersaat-
 terne er heller ikke det, at Alle ere i lige Stand og Bil-
 kaar, thi det er en Umuelighed, at saadant kan finde Sted.
 Ligesom nemlig i ethvert Borgerfund Nogle maa lide,
 Andre maa lide, hvorved Ulighed i Stand og Stilling
 nødvendig opstaaer, saaledes er og Ulighed i Formue
 uundgaaelig, thi det vilde være ligesaa unaturligt som ska-
 deligt, om Guld, Stræbsomhed, Tarvelighed ei skulde kunne
 finde sin Løn i stigende Velstand, Dovenskab og Odselhed
 sin Straf i Mangel og Trang. Men Lighed i en Stat er
 det, at Alle ere lige for Lovene, at Adgang til Lovens
 Beskiærmelse er lige for Alle uden Hensyn til Stand og

Vilkaar; saa at disse lige alvorlig true den Høie og den Lave, naar Overtrædelser begaaes, og at de give den Ringe ligesaafuldt som den Mægtige den Sikkerhed, han ikke selv kan forskaffe sig. Erkiendes og overveies dette rettelig, da skal det visse med Sandhed siges, at neppe mange Borgersamfund besidde borgerlig Frihed og Lighed i den Grad, i hvilken vort lykkelige Fædreland under Siette Frederiks milde og faderlige Scepter er kommet til at eie disse dyrebare Goder.

”Er Danmark end lille, dets Lykke er stor,
Thi Frihed og Fred blandt os boer.”

Men ei var det ret eller tilbørligt, om vi, ved at tale om vor Konges halvhundredsaarige Daad til Bedste for Lande og Folk, vilde lade vort Blik mest dvæle paa det Legemlige og Udvortes, og, ikke tænkende paa Landens høiere Fordringer og hvad den vedkommer, vilde glemme, at vor siældne Konge søgte tillige at fremme, hvad der er det vigtigste til Folkehjeld: Guds frygt og christelig Tro, Videnskaber og Landsdannelse. Menneket lever ikke af Brød alene; Mennekesamfund bestaae ikke ved timelig Næring alene. Høiere end Legemets er Landens Krav. Men ogsaa i den Henseende har denne Herre, som vi i Sandhed kalde en Konge af Guds Naade, virket og udrettet meget, som maa blive til varigt Held for Riget. At Guds Ord maa boe rigelig iblandt os, rettelig forkyndes, og Ungdommen deri oplæres; det har han tidt tilkiendegivet at være sin Kongelige Villie. At Landens høiere Opvækkelse var hans Attraa, derom vidne de omfattende og efter Plan fortsatte Foretagender, som gaae ud paa Almue- Ungdommens Underviisning og christelige

Dplysning. Man tænke dog, hvad det er, at der i et heelt Rige hardtad ikke gives et Menneſte, ſom jo kan læſe i Bog, ſom jo har faaet en ordentlig Underviisning i ſin Chriſtendom, tildeels er meddeelt anden nyttig Kundſkab tillige. Herom vidne fremdeles de ſtore Forbedringer, ſom Univerſitetet og de lærde Skoler i hans Tid have modtaget, de Summer, han anviiſte til Kirker og Lære = Anſtalter, de Kongelige Opmuntringer, han ſaa tidt tildeelte udmærkede Videnskabsmænd, og det ei alene danſke, ogſaa fremmede. Er det i Sandhed en Gud velbehagelig Gierning, en Konge giver, naar han drager Omſorg for, at de Egener udvikles, ſom Gud betroede Menneſket, at Enhver dygtiggøres til det Kald, han ſkal rogte, at Lærdom og al gavnlig Kundſkab befordres; ſaa ſkal ogſaa dette vidne om, at vor Konge baade frygtede Gud og ommelig elſkede Videnskaberne. Saa ſkal Eftertiden med Samtiden taknemmelig mindes de nye Midler til almennyttig Kundſkabs og derved til god Tænkemaades Udbredelse, der ogſaa kom til at forherlige denne vor Konges Regiering: Oprettelſen af en militair Høiſkole, af et polytechniſt Inſtitut, Indforelſen af den indbyrdes Underviisning, hvorved nyttige Kundſkabs Meddelelſe til den talrige fattige Ungdom ſaa ſærdeles lettes. Og ſaaledes ſee vi, hvorledes vor Konge, efter i 50 Aar at have arbeidet paa Folke = Dplysning og Folke = Forædling, nu har kunnet beſtemme at ville indføre raadgivende Stændeforſamlinger i ſit Rige. Af alle Stænder vil han kalde Undersaatter, endog Bonden i ſin Badmelskoſte, til at give Raad og Betænkning om, hvad der kan ſkionnes at være Folkets Duſke, Land og Rige til Gavn og Baade. Den Almægtige lade ogſaa denne vor Konges Gierning blive kronet med Velſignelſe, at Guds Vre og Folkets ſande Vel derved maa fremmes!

”Saa blev det Kongens Vaade
 I Alderdommens Aar
 At hofte, hvad han faaede
 I kraftig Ungdoms Vaar.”

End maae vi ikke glemme blandt vor Frederiks mange Fortienester at nævne den: at næst Guds Bistand vort Fædreland ved hans Omhu og faderlige Forsorg faa mange Aar igiennem har nydt og nyder saavel indvortes som udvortes Fred. Medens Europa under den store og almindelige Krig, som Omvæltningen i Frankerige gav Anledning til, var Skueplads for den sorgeligste Blodsudgydelse, lykkedes det vor ædle Konge ved Forsynets Hielp og med troe Tienere til Raadgivere at bevare os i mange Aar den udvortes Fred, og ved sit Forhold tilvinde sig og Danmark en moralsk Værdighed og alle fremmede Magters udeelte Hoiagtelse. Den mindes endnu, den for det da samlede Tvillingrige og for vor Konge saaa ærefulde Tid, da de mægtigste Regjeringer i Europa beilede til vor Konges Venfkaab, da Frederik og Bernstorff med Guds Bistand hævdede Rigets Selvstændighed og Ære, medens Folket her hjemme følede sig glad og lykkelig ved de mange Forbedringer, der i det Indvortes bleve iærksatte, og da det gif, som en af vore Digtere nylig har sagt:

Det spurgdes over Stranden,
 At stolte af hinanden
 Var Drotten og hans Folk.

Da blev vort Fædreland endog en Gienstand for Misundelse blandt de andre Europas Folk, da det var nærved at vi vare de eneste, hos hvem Markerne dyrkedes i Ro, medens Fredens Sysler ogsaa paa anden Maade

satte Hænder i Arbeide; da danske Skibe vrimlede paa alle Have, og det danske Flag blev, ligesom det endnu er, kiendt og hædret og agtet i Jordklodens fiernefte Egne; da Velstand tiltog, men ogsaa Uanden oploftedes, og Fædrenelandskiærlighed luede hoit i gode Borgeres Barm. Det skal aldrig glemmes, at vor Konge hverken lod sig lokke eller true til at tage Deel i os uvedkommende Krige; saa, fik vi ingen Lod eller Deel i det Bytte, som andre Riger dengang gjorde, da fik vi — takket være vor samvittighedsfulde, vor retfærdige Konge! — heller ingen Deel i den Uretfærdighed, hvormed Sligt havde maattet erhverves. Hvad med Synden kommer, med Sorgen bortgaaer. Og ramde saa end Krigens Rædsler omsider ogsaa haardelig vort Fædreneland, saa skal det vidnes, at saadant ramde os uden vor Konges Brøde, og at det, efter Krigens Tilendebringelse, atter er lykkedes ham at hele Krigens Saar og haandhæve Rigets Fred. — Og nu den indvortes Fred; hvor ere vi ikke lykkelige ved bestandig at have eiet den under vor milde Konge! Det er vitterligt nok, hvilke Rædselsoptrin af Oprør og indvortes Krige mange andre Lande i vore Tider have fremviiist. Og man har seet Folgerne deraf, da forhen sædelige Folkelag bleve som glubende Dyr, Riger forstyrredes, Love og Ret blev traadt under Fødder, og de mest opvurrende Misgierninger begaaede. O vort lykkelige Fædreneland, hvor Konge og Folk kunde elske og agte hinanden; hvor der aldrig kunde blive Tanke om Mueligheden af deslige Optrin! O hvor skyldte vi at takke det Forsyn, som bevarede os en saadan Konge et halvt hundrede Aar igiennem!

Ot halvt Aarhundrede! Hvilket Maal af Tid udfylder det ikke! Den allerstørste Deel af dem, som nu leve, have ikke seet dets Begyndelse; Andre vare da endnu i

Barndommens Dage. I al den Tid har vor Konge virket, virket efter store og ophoiede Ideer, og det i en vigtig, paa Begivenheder mageløs rig Tid. Lader os i Tankerne følge vor Konge giennem nogle af de mest glimrende Op-
 trin af hans Liv. Lader os tænke paa den Tid, da han begyndte sin gavnrige Virksomhed med at løse Stavnssbaan-
 det og de mange andre Baand, for derimod at knytte Kierlighedsbaandene des fastere; da han satte Skranker for Negerhandelen og mildnede de Cortes Trældom, ligesom han nylig ogsaa har hævet de Frifarvedes borgerlige Stil-
 ling; da han tog til Wgte Ste Frederiks Datterdatter, nu vor dyrebare Dronning, ei mindre ved Siele=Adel end ved Byrd alle Danste saa kjær, og Landene gienløde af en Jubel, hvis Efterklang endnu lyder for os; da han under Hovedstadens Brand lagde, som saa tidt ellers, sit
 elskelige omme Hierte for Dagen, selv arbejdende med un-
 der den saa Mange rammende Ulykke, og derefter igjen ophjalp Staden ved en i Sandhed kongelig Gave; da han tiltraadde hiint berømte Forbund, hvis hæderlige Die-
 med var med væbnet Magt at forsvare Havens Frihed og de fredelige Folkes Sørettigheder mod dem, som da med Grund kaldtes Havets Tyranner; da Danmark fik den Ære at være Forkæmper for denne retfærdige Sag, og han paa hiin stolte Slagets Dag den 2den April stod paa Kongestadens yderste Udenværker og opluede de Kæm-
 pendes Mod; da han derefter i mange Aar stod som en Fredens Engel paa Dannerigets sydlige Landemærke, og med sit Sværd bod fremmede Voldsmænd vige, om nogen agtede at giæste os; da han under en uventet og ufor-
 skyldt rammende sorgelig Krig stod med Standhaftighed i Ulykkerne og foregik sit Folk med det værdigste Exempel; da han under Havets Spærring ved Krigen med mageløse

Opoffrelser sørgede for, at Broderriget Norge, da endnu forenet med os, blev forsynet med Korn; da han, midt under en uhort byrdefuld Krig, bed Videnskabernes Tempel, Norges Høiskole, som et til Guds Vre indviet Huus, stoltelig at reise sig mellem Klippelandets Fjælde; da han til vort Bedste indfandt sig paa hiint store Kongemøde i Wien, hævdede det haardt truede Danneriges Selvstændighed, og ved sit personlige Forhold indgiød Venner og Uvenner udeelt Hoiagtelse som for Kongen saa og for Mennesket; da han saa mangen Gang drog om i sine Lande for med egne Dine at see Alt, og altid viisde sig som den vise og som den milde Herre, og tilstedte Enhver Afgang til sig; da Folkets Jubel og deeltagende Glæde lod ved Hans Kongelige Dottres Formælinger; da han for saa Nar siden besluttede og bebudede at ville indføre Stændeforsamlinger i Riget, i den ædle Hensigt at vække Almennaand og at knytte Kiærlighedsbaandet mellem Konge og Folk, om det er mueligt, end fastere; da han endelig i afvigte Nar, hardtad vidunderlig frelst fra Døden og giengivet sit glædedrukne Folk, hvis Jubel opsteg til Himlen, atter med Kraft i Aand, skiondt i Alderdommens Dage, tog fat paa Regjeringens mange Arbejder; — o Venner, lader os, naar vi tænke paa alt dette og mere, inderlig takke Forsynet, som bevarede os en saadan Konge i saa lang en Række af Nar, bevarede os ham ei alene i de gode men ogsaa i de onde Dage!

J, dyrebare Unge, der ere saa lykkelige, i Ungdommens kostbare Dage at modtage Underviisning og Dannelse til Forædling, om J endnu ei alle kunne aldeles fatte Storheden af Alt, hvad vor Konge har giort og har lidt for os, saa ville J dog i Eders Hierte med Taknemmelighed og Glæde bevare Mindet om Kongens

Daad. J skulle da og erkjendende skionne paa, hvad Lykke J nyde ved at leve i et fredeligt og ordnet Borgerfsamfund under en god Konge, skionne paa, hvad vor Konge ogsaa har gjort for Væreesanstalter som denne, skionne paa, hvad det er, at J i Ungdommen lære saa meget Godt, og undervises i det, der med Guds Hielp skal følge Eder hele Livet igiennem og blive Eder baade til Gavn og Glæde. Skionner da med Taknemmelighed paa, at det er Kongen, J have at takke for denne Eders Lykke, ihukommer, hvor meget han har gjort for Eders og for Eders Medborgeres Vel, og danner Eder med Flid til at worde, om det en gang forundes Eder, hans troe Tienere. Elsker inderlig denne Eders Konge, han som er Eders og alle vores fælleds Fader, glemmer aldrig, hvad J ere ham skyldige, og indslutter ham ømt i Eders barnlige fromme Bønner.

Dg du, høitelskede Konge! hvis Ungdoms lyse Morgenrøde Danmark jubledede imøde, hvis Manddom endog overgik Haabet, du som, stor i Medgang, blev end større i Modgang, du modtage vore varme Hjerters Tak for hver sorgfuld Stund, hver mødefuld Time, hver vaagen Nat, hver arbejdsfuld Dag, du i den lange Ræd af Aar har havt for vor Skyld. J en hæderkronet Alderdom nyde du end længe Lønneu for din Daad i dit Folkets Lykke og i dets Taknemmelighed! Længe leve du end med os og for os! Dg saalænge dansk Folk, dansk Tungemaal, dansk Historie er til, være dit Minde uforgængeligt i Danneborgeres taknemmelige Hjertes! *).

*) Af denne Tale blev et kort Udtag optaget i Hempels Avis 1834 No. 62, og gif derfra over i Bladet Kiøbenhavnsposten.

Sang og Tale til Kongen, i Horsens lærde Skole,

den 25de Juni 1834.

(Ved Sin allerhøieste Nærværelse i Horsens d. 24—25de Juni 1834 behagede det Kong Frederik den Siette, i det han tog Byens øvrige offentlige Indretninger i Diefsyn, ogsaa at skienke den lærde Skole et langt Besøg. Ved Ankomsten paa Skolen blev Majestæten modtaget med efterfølgende Sang, og Tale af Skolens Rector).

(Singes som: Gulb og Edelsteen har Glæds. — Peters Bryllup).

Barme, som i Hjertet boer,
 Gnist, som tænder Diets Luc:
 Kiærlighed, din Magt er stor,
 Stiger høit mod Himlens Buc.
 Held og Glæde Danmark faaer,
 Konge! i Dit Jubelaar.

Erindt Dit hulde Faderblik
 Spreder Held paa Danas Sletter;
 Fred og Lyst med Dig vi fik;
 Fryd Din Lykke os forjetter.
 Fader, o for Evighed
 Vandt Du Danfkes Kiærlighed.

Ung i Alder, Mand i Mand,
 Kaldtes Du til Danmarks Styre,
 Stræbde mild at løse Vaand,
 Vinde Hierterne de dyre.
 Alt ei skuffet blev Dit Haab,
 Vidne Danfkes Jubelraab.

Vidskab grandtfer, Plougen gaacr,
 Sneffen Velstand bær til Lande,
 Pyntelig staaer Bondens Gaard,
 Signede er' Mark og Strande.
 Villig fremmes Almcentarv,
 Dannefsind er Fædrearv.

Saa i Alderdommens Aar,
 Konge med det milde Hierte!
 Seer Du, hvad i Ungdoms Vaar
 Brændende Din Hu begiærde:
 Dannefsolket lykkelig,
 Danste Hiertes signe Dig.

Stormægtigste allernaadigste Arve-Konge og Herre!

Naar Horatius, hiin Romernes smagfulde Digter, synger om Magtens og om Rigdoms rette Brug, da forjætter han den Drot et langt og hæderligt Regimente, hvem Dyden er mere end Solv, og som ved ædel Brug giver Guldet sin Glæde, Magten sit Værd. Saadan ædel Mand, saadan ophøiet Tænkemaade har — o høitelskede Konge! — Deres Majestæt lært Dannefsolket at kiende og skatte under en — vi siige det med Tak til Gud — nu halvhundredfaarig Regiering. I hvor høi Grad maa da den studerende Ungdom, der tidlig suger Viisdom ogsaa af de Gamles indholdsrige Skrivter, der skionsom erkien-der, hvad der af vor Konge er gjort til dens Vel, der her ogsaa daglig har for Dine Billede af Dannefsongers troe Mænd, som engang udgif fra denne Skole, dese et trofast Folkes taknemmelige Glæde over Deres Majestæts lange og heldbringende Regimente. Og naar Historiens

sanddrue Muse med forskyldt Hæder ihukommer de Konger, som byggede Landet med Love, prydede det med Sæder, styrkede det med Guds Ord, skal den taknemmelig vidne, hvad Deres Majestæt i saa lang en Række af Aar har været for Dannemarks Folk. Ja, allernaadigste Konge! hvor end Deres Majestæt vender Deres Blik, skuer det paa Dannemarks Sletter glade og lykkelige Undersaatter. Fri gaaer Bonden bag sin Ploug paa de veldyrkede Marker, hvor forhen nogen Ager ydede stavnbundne Trælle kummerlig Føde; til Fædrenelandets Forsvar dannes dets egne Sønner, hvor forhen leiede Arme skulde værne for Land og for Konge; livsglad henter en anstændig Ungdom Næring for Aand og Hjerte i de Skoler, hvor forhen alt for tidt Naahed og tarvelig Indsigt kun lidet nærrede Haabet for Fremtiden; — stoltelig pløier Somanden Volgen den blaae, og heiser Dannebrog til Kong Frederiks Vre: nyanlagte velindrettede Havne have aabnet sig paa vor Konges Bud at bevare Menneskers Liv og Guds; veiledende Fyr blinke i de mørke Nætter venlig advarende om de blinde Skær, og selv fra fremmede Stævne lyder Bessignelse over vor Konges Daad; Veie og Broer lette Samfærjel; milde Love fremkalde menneskelig Virksomhed; almecnyttige Kundskaber udbredes efter vor Konges Villie; Videnskaber og Aandsdannelse, landsfaderlig fremhiulpne, hædre Dannemarks Folk i Europa; Almeenaand, mægtigen næret ved en utrættelig virksom Konges herlige Exempel, fremmer det almecne Vel. Thi prise vi, o Konge! vor Lykke; thi lykønske vi Deres Majestæt, hvem Forsynet forundte i Aar at opleve en Jubelfest, saadan som den sjelden er blevet nogen Konge til Deel. Og bydende Deres Majestæt velkommen i denne Musernes Helligdom, hvor en talrig Ungdom søges dannet

til Kongens duelige og troe Undersaatter, ønske vi med Kierlighed og Grefrygt, at den Kongedyd, som nu i et halvt Aarhundrede har gjort Danmark lykkelig, end længe maa pryde og glæde vort af Forsynet i saa høi Grad velsignede Fædreland!

6.

Sang og Tale til Kongen, Frederik den Siette, ved Hans allerhøieste Nærværelse i Hørsens lærde Skole

den 22de Juni 1836.

(Singes som: Duftende Enge og kornrige Bange.)

Konge, vor Fader! Dig signende følge
Taffulde Hjerter med Bøn for Dit Held.
Hvor Du end færdes paa Land og paa Volge,
Onskerne stige for Dankongens Vel.

Trindt lyder Jubel i Danmark's Bange:
Veldaad og Glid har Velsignelse rüg,
Sæder og Love vfl skierme de Mange;
Hver i sit Hiem priser Himlen og Dig.

Dig signer Bonden for Frihed og Glæder,
Negerlands Trælle maae synge Din Priis,
Vidskab Du skatter og lønner med Sæder.
Drotten, vi eie, er ædel og viis.

Plougjernet furer, mens Bogen sig maier,
 Sneffen fra Havet bær Velstand til Havn,
 Hæderomstaalet vort Dannebrog vaier;
 Volger og Land synge Frederiks Navn.

Fader! Du frydes ved Børnenes Klynge,
 Jubel Dig hilser fra Strand og til Strand.
 Danfolkets Kiærlighed Fredrik foryunge!
 Længe Du leve, o Drot, for Dit Land!

Stormægtigste allernaadigste Arve-Konge og Herre!

Det begav sig i høilovlig Ihukommelse Kong Christian den Fjerdes Dage, at et Guldhorn fra den fjerne Oldtid, kosteligt af Værd og mærkværdigt ved Velde og Arbeide, blev fundet ved Møgel-Lønder i Sønder-Jydland. Et hundrede Aar senere, under høiselig Siette Christianss Regiering, blev et andet lignende ved samme Sted fundet. Nu udbredtes over Lande en gammel Spaadom, at om andre hundrede Aar skulde end et Guldhorn eller en anden kostelig Skat blive fundet der, og da ^{Hjil} Danmark blive det mest blomstrende Kongerige i Europa *).

Allernaadigste Konge! De hundrede Aar, siden sidste Fund skedte, ere omtrent udløbne. Om det tredie Guldhorn er fundet, skal jeg lade være usagt; men at den gamle Spaadom, hvorfra den saa har sin Oprindelse, i Øvrigt er gaaet i Opfyldelse, og at Dannemark i sin Lykke overgaaer alle andre Riger, derom, mener jeg, gaaer Syn for Sagn. Thi skue vi først hen til det, som opløfter Landen og giver Menneskelivet sit høiere Værd, see vi da ikke med

*) P. C. Müller, Om Guldhornene, S. 20.

Glæde Guds hellige Ord, der er Thronernes og Rigernes Støtte, haandhævet og holdt i Værelse, Videnskaber og Alts, hvad der forædler Mænden og smykker Livet, glædelig blomstrende, Enighed og Kiærlighed herskende i Land og Rige, og Kongen, vor hulde Fader, elsket med det danske Hiertes hele Inderlighed. Og nu sammenligne man med vor Stilling saa mange andre Landes, hvor Tvedragt og Ukiærlighed udstroer sin onde Sæd, der kun bærer alt for villig Frugt, medens Misgierninger tiltage, og Lovens Sværd maa haardelig ramme, fordi Tro og Dyd og gode Sæder ere blevne sieldne. Men vender vort Blik sig til de borgerlige Forhold og hvad der ved Love og Kongebud ordnes, hvorledes seer Danmark da ud nu imod for et halvt hundrede Aar siden. Møder ei vort glædedrukne Blik bølgende Ngre, hvor forhen nøgne Fælleder trættede Diet, venlige Boliger, hvor forhen ussel Hytte neppe skænkede sine ynkværdige Beboere Ly, velklædte Mennesker, hvor forhen Pjalter neppe dækkede de Armes Nøgenhed. Lyde ei til os fra de fjerne Negerlande Betsignelser over den Konge, som efter at have standset den skændige Handel med Mennesker, nu ogsaa har løst de farvede Folkes Baand. Vandrer ei Snekkerne, betryggede ved Landsfaderens Omhu, over Havet, givende de Mange Næring og Brød; syssle ei allevegne slittige Hænder, som under gode Loves Beskyttelse erhverve Livets Opbald; ja finder det ikke Sted hos os, hvad en berømt kristelig Skribent har fremsat som det udvortes Mærke paa et lykkeligt Folk: der er Ret, og der er Brød for Enhver. — Men i det vi taknemmelige paaskionne det kiære Fædrelands sieldne Lykke, hvem, o hvitelskede Konge! takke vi derfor, næst det guddommelige Forsyn, uden Deres Majestæt, hvis lange og heldbringende og i alle Maader

faderlige Regimente har udbredt al denne Velsiguelse; og saaledes skal Eftertiden prise Deres Maieståets uforglemmelige Regiering indtil Dagenes Ende. Saalænge Bonden styrer sin Ploug, og hvergang han med Haab til Gud strøer Kornet i Jordens Skivd, skal han mindes den Landsens Fader, som dannede ham til en selvstændig oplyst og lykkelig Statsborger; hvergang Ugersvend eller Mand tager Bog i Haand for at søge Vidskab, skal han taknemmelig ihukomme, hvad der i Siette Frederiks Dage er skeet til Mandens Opvækkelse og til hans Bedste; hvergang Fædrenelandets Mænd samles, for, i Vennekreds eller efter Landsfaderens Opfordring, at raadslaae om Fædrenelandets Anliggender, skal det siges og mindes, hvad det var for en Konge, der hertil opfordrede, og hvad Troskab og Kiærlighed man er en saadan Konge og hans Et skyldig. Derfor, o Konge, stiger til Himlen vore brændende Bønner for den elskede Faders Vel, i det vi frembære vor hoiagtelsesfulde Lykønskning til den Konge, som iaar holder Kirkeforbedringens tredie Jubelfest i Danmark, med det Haab og den Bøn, at en paa christelig Tro grundet Folkelykke maa glæde Kongens Hierte til den sildigste Alderdoms Dage.

Sang til Kongen 1838.

(Kong Frederik den Sjette havde efter overstanden Sygdom besluttet at besøge Jydland i Sommeren 1838, ligesom i tidligere Aar, og Horsens var bestemt at være en af de Stæder, som Maestæren vilde gjæste; men den russiske Kronprindses Besøg i Kiøbenhavn voldte, at Kongens Reise ikke fandt Sted. Den Sang, hvormed Landefaderen, dersom det havde behaget Ham at komme paa Latinskolen, skulde have været modtaget af Skolens Disciple, og som disse allerede havde begyndt at indøve, meddeles her.)

(Syngees som: Saa glæde vi bruge det lynende Sværd.)

Lyd, Glæde, lyd høit over gienvundet Held,
 Lyd høit paa den bedste blandt Dage:
 Vor Konge, vor Fader vi skue igien,
 Os Himlen gav Drotten tilbage.
 Thi Glæde nu jubler hver Dannemarks Søn:
 Leve vor Konge! det er vor Ven.

Sig Skoven har smykket og Marken staaer grøn;
 Den grønnes vor Konge til Ære:
 Hvor Lyngen før groede, nu Ugeren skion
 For Mennesker Frugter maa bære.
 Thi jubler i Glæde hver Dannemarks Søn:
 Leve vor Konge! det er vor Ven.

Og Dannebrog heiser den Sømand saa bold;
 Det vaier vor Konge til Ære;
 Og Frederiks Roes gaaer til fierneste Old,
 Mens Havet mon Snefferne bære.
 Thi jubler i Glæde hver Dannemarks Søn:
 Leve vor Konge! det er vor Ven.

Hvad Fredrik har virket i Lys og i Bon,
 Skal Fremtid beundrende skue;
 Men Anden sig hæver i brændende Bon
 Med blussende Kjærligheds Luc:
 Lev længe, o Konge, for Danmarks Son!
 Himlen Dig signe og høre vor Bon!

8.

Sørge-Tale over S. M. Kong Frederik den Siette,

holdt i Horsens lærde Skole den 7de December 1839.

Kjæreste Venner!

Det er en uomgængelig Nødvendigheds Bud, givet af
 det guddommelige Forsyn, at Alt er Forgængelighed un-
 derkastet; det er en ufravigelig Skiæbne, sat for os alle,
 saa mange vi ere, der nyde Jordens Grøde, at Døden
 engang gjør Ende paa alt Menneskeliv, paa al menneske-
 lig Virksomhed. Til Enhver lyder engang det alvorlige,
 det strænge Bud: besik dit Huus, thi du skal døe og ikke
 leve! Men skiondt vi vide, at dette bliver Alles Lod og
 sidste Skiæbne; hvilket følende Menneskeherte kunde vel
 blive koldt og ligegyldigt ved at høre, at Nogen er revet
 ud af den Kreds, hvortil han horde, og gaaet bort til
 hint ubekjendte Land, hvorfra Ingen vender tilbage. Er
 et Menneske, skabt i Guds Billede, begavet med udødelig
 Aand, allerede her i Verden baade bestemt til og skiftet til
 at udrette saa saare meget for sig og Andre; har han og-
 saa virket i sin Kreds, kort eller længe; hvor kan det da
 andet end røre Enhver, naar det Budskab lyder om nogen

brav Mand, at han er bortgangen og skal aldrig skues af os mere, at Læber, der talede om Sandhed og Ret, ere taunede, at Dine, der sraalede af Kiærlighed og Livsfylde, ere lukkede, at et Hierte, der bankede varmt for, hvad ædelt og menneskeligt er, har ophørt at slaae. Vi læse om vor guddommelige Frelser, at da han stod ved Bennen-Cazari Grav, bevægedes han i sin Aand og græd; han græd, enddog han var mægtig til at kalde den henfarne Aand tilbage, give det affsølede Støv Livet igjen;

Det vorde ham, at som et visnet Lov

Guds sagre Billed skal til Jorden falde.

Hvor skulde vi da kunne andet end røres ved at høre Dødens Budskab udgangen til Nogen, vi kiendte. Var nu tillige den Hensøvede Gn, til hvem vi med inderlig Omheds og Kiærlighed Baand vare knyttede; hvor meget mere rorende da at tænke paa, at vi skal aldrig mere skue det Aasyn, der tiltalede og glædede os, aldrig mere høre den Røst, der var vor Trost og vor Fryd, aldrig mere ligesom omvistes af den Aand, der fra en ædel Siæl gaaer ud at fryde ligestemte Siæle.

Naar da Konger og de, som ere ypperlige, naar den, hvem Gud forundte Herredom og Magt og Myndighed over mange Slægter paa Jorden, naar ogsaa Han kaldes bort fra sin store og udstrakte Virkefreds; da maae vi vel ei alene røres men dybt rystes ved Tabet og ved Tanken om de menneskelige Ting's Ubestandighed, da maa denne Bortgang nødvendig vække hos os de dybeste, de alvorligste Følelser. Et saadant Sorgens Budskab har rammet os midt i vor Tryghed og Glæde. Den lyder vide om Lande, den alvorlige, den rystende Tidende: vor gode Konge, vor fromme Landsens Fader, han, som i 55 samfulde Aar og derved styrede Dannemarks Rige, Kong

Frederik den Siette er død! Ja han har forladt os, vor gode Konge, den elskelige Herre, han, hvem vi, og vore Fædre for os, og deres Fædre for dem, have kiendt og agtet og elsket, og tient med Troskab og Midkiærhed; han, hvem vi elskede til den Grad, som Varnet en Fader! Der er vel ikke mangt et Bryst, der ei er blevet beflemt, eller Hierte, der ei er blevet vort, eller Die, der ei er blevet vaadt ved denne sørgelige Tidende.

Over hardtad al Jordens Kreds, ja til Klodens fier-
 neste Lande skal dette Budskab lyde, skal dette Dødsfald
 spørges med Sorg og med inderlig Deeltagelse. Over
 Dannemarks frugtbare Sletter, over Jydlands og Hol-
 sterlands Heder, ved Besterhavs og Østersøens Kyster,
 trindt om i vort Fædrenelands yndige, os saa kiære, Egne,
 dem den Afdøde mangen Gang med landsfaderlig Omhu
 besøgte, hvor hans kiærlige Blik saa tidt med Glæde har
 skuet sit trofaste Folkets Lykke, og, om Gud havde forundt
 ham det, endnu tidt vilde have seet til os og deelt vor
 Glæde, — overalt skulle Taarer rinde for den elskede
 Konge og Fader. Hist, hvor Islands Jøfler optaarne
 sig mod Himlen, i det herlige Land, hvor Saga har be-
 vareet saa mange hæderlige Kongers høilovlige Ihufom-
 melse, der skal og Hans Minde giemmes i kiærlige og tak-
 fulde Hiertes. Hist, hvor Gronlands Sneefjelde kneise med
 hvidnende Toppe, lige indtil hint yderste Nord imod Polen,
 hvor om Vintertid Solen ikke løfter sig op over Syns-
 kredsen, i Sommertiden ikke sænker sig under den, i det
 Land, hvor vor Konges christelige Omhu lod Guds Ord
 forkynde for Menneſker, der ellers havde siddet i Mørke
 og i Dødens Skygge; ogsaa der skal vor Konges Vort-
 gang fremfalde Taarer, hans Minde være til Velsignelse.
 Og nu hiiset under Vinien, — thi saa vidt lod Gud Dan-

nekongens Herredomme udstrække sig, — hvor den brændende Sol nedskyder sine lodrette Straaler, hvor Negerlands Menneſker ſolgdes ſom Trælle, hvor ubarmhertig Slavefogeds haarde Svøbe tilforn herſkede uden Lov og Dom, — ogſaa der ſkal taknemmelige Hierter ſukke ved den Konges Tab og ſigne den Faders Minde, ſom løsnede Trællens Lænker og gav ham under Lovens Værn, og han ſkal priſes, den Dannemarks Konge, ”ſom var den forſte Konge, der hævdede den lede Slavehandel.” Saa vidt ſom Dannebrog vaier trindt paa alle Jordflodens Hæve, ſaa vidt ſom danſke Snekker, danſke Sogutter, danſke Handelsmænd færdes og drage, ſkal den Drot mindes og hædres og velsignes, under hvis Herredom vort Flag var hædret og agtet hos alle Verdens Folkelag. Ja ſaa vidt ſom Menneſker bygge og boe, i hvis Bryſt der er kiærlighedsfulde Hierter, ſkal den Drot mindes med Kiærlighed og hans Død begrædes, i hvis Hierte Menneſkeligheds og Kiærligheds vmmeste Følelſer boede; det ſkal spørges og ſiges og ihukommes til den ſildigſte Efterflægt, hvor inderligt han elſkede ſit Folk, hvor kiær han var ad alle Gode, hvor vmmelig han ſørgede for den Ulykkelige, den Nødlidende, hvor faderlig han rakde Haand til hver nyttig Jdræt, hvor i Sandhed kongelig han var i al ſin Daad. Med om Deeltagelſe vil man ſpørge hinanden om vor Konges ſidſte Dieblikke, og forbauset ſkal Verden høre, at den utrættelige Herre lige til ſin ſidſte Levedag vedblev at virke og at arbejde, indtil han nu, træt af Livets Møie, er kaldet hjem til Fred og til ſin Herres Glæde.

Her at giennemgaae alt det Minderværdige, der er ſteet, alt det Vigtige og Gavnrige, der er udrettet i denne vor Konges Tid, under hans lange og velsignelsesrige Styrelſe, vilde ei blive mueligt. Ikke blandt alle de Konger,

der have hersket i vort Fædreland, saa mange kloge, gode, vise, store Landsens Herrer, saa mange landsfaderlige Styrere, af hvilke vel ikke een steeg ned i sin Grav uden at tage sit Folkes Taarer og Velsignelse med sig, — ikke blandt dem alle har der været een, under hvem saa mange og vigtige Ting ere udrettede, som under vor nu hensovede Herre. Her derfor kun noget lidet derom af det, der paa dette Sted og ved denne Leilighed især egner sig til med saa Ord at omtales.

Allerede i meget ung Alder kaldte Forsynet vor Konge til det vigtige, til det betydelige, til det ansvarfulde Kald: at styre Land og Rige. Ikkun lidt over 16 Aar gammel, i en Alder, da saa Manges Hu og Sind endnu mest staaer til Vildskab og Spøg, da saa Faa endnu have fattet Livets hele Alvor, end sigte hvad et Kongeliv har at betyde, allerede da blev saa stort og svært et Værk ham betroet. Mandig og ædel tog han i den tidlige Alder fat paa Statens Ror og holdt det med Ore under de mest vanskelige Forhold, i Ungdommens fyrige Aar ligesaa sindig som i Manddommens og Alderdommens, altid ædel og god, og agtet baade ude og hjemme, bar Kongenavn i 32 Aar, men gjorde Kongegavn i næsten 56; indtil Gud nu hiemkaldte ham, næsten 72 Aar gammel, i en Alder, som ei engang Danmark's i saa mange Henseender mærkelige Christian den Fjerde opnaaede, og efter en Regieringstid saa lang, at man maa gaae tilbage til Gorm hin Gamles fjerne Dage for at finde Exempel derpaa.

Og hvilken Gave af Gud blev os skænket i denne Konge! Ung i Alder kom han til Magten, og blev omgivet af alle de Fristelser, hvormed Svighed og Myndighed og Herredom og Overflod saa tidt besnære den Unge og føre ham af fra den rette Vej. Men han betragtede den

ham givne Magt som et Kald af Gud til at virke og gavne; og han vedblev at arbejde som den, der havde Gud for Dine. Kronens Glands blændede ham ikke, Hovmod henrev ham ikke, Smiger bedaaede ham ikke; Sirenernes Sang lokkede ham ikke, den perlende Druesaft fristede ham ikke, Ladhed fordærvede ham ikke; Haardhed og Misbrug af Magt, saa skiftet til at forgjovte Sind og Tænkemaade, blev langt fra hans omme og menneskekærlige Siæl. Hvad Digteren i hans Ungdoms lyse Morgenrøde sang til ham:

O Kongesøn, lad Smigers Stemme
 Dig ei forføre til at glemme,
 At Jordens Gud er Støvets Søn,
 At det er Arbeid at regiere;

det erkjendte og følede han, og hans hele Liv har baaret Vidne derom. Tærvellig og nøisom, havde han faa Forordringer for sig og Sine. Viis og klog, forstod han, alt i Ungdommens Aar, at skatte og tage til Raadgivere Mænd som Bernstorff og Reventlov. Forstandig og ædel, vidste han at erkjende Vigtigheden af enhver Gienstand, der kunde være af Betydning for Land og Rige, og tilfidsatte ikke det ene for at ophielpe det andet. Var han omhyggelig for Krigsmagtens Forbedring, var han det ikke mindre for Videnskabernes Flor; tog han sig med Omhed af Vondestanden, han sørgede ikke mindre for Kiøbstedmanden; havde han herlige Egenskaber som Konge, han vidste ikke ringere som Menneſke. Han blev en sand Landsens Fader, en retfærdig Konge mod Fattige og Rige, jevn og folkelig, mild og venlig, den Lidendes omme Hielper, ja en Drot, hvis kjærlige Hierte Intet kunde føle, hvis lyse Die Intet kunde opdage, der i nogen Maade kunde blive til hans hoitelskede Underfaatters Vel, uden at han greb

det med sit varme Hjertes hele Zunderlighed, og stræbde at lade det i al den Udstrækning, det var ham muligt, blive Land og Rige til Deel og til Gavn.

Men af alt det uendelig Meget, for hvilket vor uforglemmelige Konge i saa lang en Hershertid virkede og arbejdede, ville vi her først tænke paa, hvad han var for den lidende Menneskehed. Den undertrykte Bonde, den trældende Neger, den sukkelige Hielpelose have ikke forgiæves opløstet deres Pine til ham. Da Kong Frederik for næsten 56 Aar siden, — medens hans gamle, nu i Gud salige, Sr. Fader endnu levede, men for Sygdom og Svaghed ikke selv kunde styre og raade, — overtog Rigeets Bestyrelse, var Bonden i Dannemark i høi Grad underkuet, ja blev virkelig tidt mishandlet; rovgierrige Jorddrotter og deres Fogeder kunde handle med Bondens talrige Stand næsten efter Godtbefindende, raade over hans Arbeide, bruge ham hardtab som Træl, paa en Maade sælge ham med Gaarden. Vor Konge, vort ved de Mishandlinger, saa vidtudstrakte Rettigheder voldte, greb til, og fik ved vise Love Bondens borgerlige Stilling saaledes forandret og forbedret, at Stavnsbaandet blev løst, Bonden givet under Lovens Beskyttelse som en anden Statens Borger, hans Rettigheder bleve noiagtig bestemte, uden at dog de ham paaliggende Pligter mod Jorddrotten bleve hævede, saa at ved den velgjørende Forandring, vor Konge her bragte tilveie, bleve begge Parter i lige Grad hiulpne, i lige Grad lykkelige, men Bonden blev hævet fra Trældom til en fri Borgerstand.

Wædel Frihed, ellegode Konge,

Gav du først den danske Bondemand.

Dg dette blev udført med en Sindighed, en Vaersomhed, en Agtelse for Rettigheder og Pligter, som evindeligt skal

hædre Kongen i hans Grav. Det var til Minde om denne velgiorende Forandring med Bondestanden, at skionsomme Medborgere opreisde Frihedsstotten, som kneiser udenfor Kiøbenhavns Vesterport, og som til siern Fremtid skal siige de Ord, der læses paa Stotten: "Kongen bød: Stavnsbaandet skal ophøre, Landbolovene gives Orden og Kraft, at den frie Bonde kan vorde frik og oplyst, ædel og god, hæderlig Borger, lykkelig." Den kiærlige Omhu for Bondens Vel vedblev vor Konge at vise sin hele Regiering igiennem, sørgende tillige for Standens Oplysning og Dannelselse; og endnu i sit sidste Regieringsaar opmuntrede han til Høveriets Affkaffelse eller Indskrænkning. — Vende vi nu vort Blik hen til vor Konges Besiddelser i de varme Lande; der see vi ved hans Regieringstilrædelse Negerhandelen drevet i sin hele Affkyelighed: Menneffer, som Intet havde forbrudt, som intet Ondt havde gjort, bleve nedstodte til Trællestand af ingen anden Grund, end fordi de vare sorte; man udrev Fædre, Modre, Børn af hiin- andens Arme og forde dem til Slavemarked; han, vor ædle Konge, han

"den Drot, hvis Hierte blodte
ved de Kinges Kaar,"

han satte Maal for denne Skiændsel, han forbød og affkaffede Slavehandelen; saa vi nu med Stolthed og Glæde siige med Digteren,

at Danmarks Konge var den første Konge,
som hævede den lede Slavehandel.

Velsign ham og hans Gt, Naturens Fader!

Vor Konges christelige Omsorg for disse ulykkelige Menneffer viisde sig og i andre Maader, saa at Negerne i vort Vestindien nu ere christnede, døbes allerede som Børn, og blive delagtiggjorte i alt det Gode, Christendom fører

med sig; der er sat Grændse for Herrerne's Strafferet; og den Sorte staaer ligesom den Blanke under Loves Beskyttelse. Vor Konge gav og de Frisvarvede i hine Lande borgerlige Rettigheder, og endnu i hans sidste Leveaar jyskede hans omme Hierte med Tanken om yderligere Forbedring af Regernes Kaar. Ogsaa til Ostindien, ligesom til Gronland, sendte vor Konge, som hans gudsfrygtige Forfædre, Præster for at omvende Hedninger til Christendom og vinde Siæle til Guds Rige. — Nu! hvad har han ikke gjort i Dannemark for de Fattige og Nødsiddende! Er det ikke under hans Regiering, at det almindelige Fattigvæsen er blevet indført, Almueskolevæsenet ordnet, Pensionsfondene udvidede! Lader os tænke paa, hvad det er, at den Fattige, naar ogsaa Medmenneskers Hierte ~~vare~~ lakkede for ham, og han savner frivillig Hielp, dog ved Regieringens Forsorg og paa dens Bud finder Huusly og Klæder og Brod, og ikke ved Mangel skal fristes til Misgjerninger! Lader os tænke paa, hvad det er, at der ikke i Dannemarks Rige findes et Barn saa fattigt, at det jo i Skoler, hvoraf mangfoldige ere byggede i denne vor Konges Tid, uden Betaling modtager Underviisning, lærer at kende Gud og sin Frelser, og søges dannet til Skikfelighed og Orden; ja den Opvakte og Lærenemme endog undervises i adskilligt Mere, som kan være ham til Nytte og til Dannelsse.

Men, horer jeg Noget afbryde, er det og gavnligt og godt, at Almuen lærer saa meget, vækkes ikke derved hos Mangen Utilfredsheit med hans Stilling eller altfor høie Tanker om sig selv; og bliver den Færdighed i at læse og skrive og i Legemsøvelser, den øvrige Kundskab, som meddeles, ikke mangen Gang misbrugt til Synd og Misgjerning? — Lader os tilstaae, at Mueligheden af

Misbrug er der; lader os indrømme, at Kundskab uden Frygt for Gud og Hjertets Forædning er en farlig Gave, et tvetydigt Gode; men lader os ihukomme, at vor Konge ønskede og paabød ei mindre Guds Ords Fremme end nyttige Kundskabers Udbredelse, og at det just var til alt Godt, han vilde have Ungdommen dannet. Lader os ikke negte, at det staaer ilde til med ethvert Menneſke, enten han har lært lidet eller meget, dersom hans Tænke- maade og Grundfætninger ikke ere som det sig bør; at det kun lidet baader et Menneſke, om han vandt ogsaa al Verdens Kundskab, og tog Skade paa sin Siæl. Men lader os ligeledes erkende, at Menneſkeaanden er bestemt til Udvikling; at Guds Forsyns Styrelse sees at fremme, altsaa at ville, denne; og at der i Mandens Udvikling og Dannelse, som i sig selv er et Gode, skiondt det ei af hvert enkelt Menneſke anvendes vel, altid ligger Noget, hvorved det moralske Gode kan fremmes, det Onde i det Hele modarbejdes. Naar da ogsaa en Konge søger at fremme Mandsudvikling hos sit Folk, søger at bringe det dertil, at Folkelivet kunde vise sig som i en forædlet Skikkelse, da maae vi vist sige, at han gjør en Gjerning til Guds Ære; det har da og vor Konge gjort. Blev saa end Noget enten i Udførelsen forseilet eller siden misbrugt: vi ville dog haabe, og bede Gud lede Alt saa, at ogsaa denne vor Konges herlige Gjerning vil blive til Almeengavn. Lader os da heller ikke betænke os paa, i Guds Navn at udstroe gavnlige Kundskabs Sæd, forvissede om, at falder end noget deraf blandt Torne og Tidsler, det meste skal dog med Guds Hielp falde i god Jord og bære Frugt; ligerviis som Guddommen lader Regnen falde ogsaa paa de Ugudeliges Marker, lader Solen gaae op over Onde og Gode, lader Maanen lyse om Natten for

den brave Søfarende, den fredelige Reifende, fiendt ogsaa den, der gaaer ud paa Rov eller Mord, kan finde Veiledning derved. Lader os haabe, at en udviklet Forstand ogsaa vil lede til Hiertets Forædling, lede til den Tænkemaade, at hvad der er uværdigt og slemt og skammeligt, vorder forsmæet og affhyet. Lader os da ogsaa her stroe Blomster paa vor Konges Grav, og velsigne den Herres Minde, som bød Skoler i Tusindtal at bygges, og Lærere at ansættes; den samme Konge, som sendte Præster til Gronland, og i sin Tid til Finmarken, til Ostindien og Vestindien, og som paa saa mange Maader sørgede ikke alene for Menneskers timelige men ogsaa for deres aandelige Vel.

Som vor Konge tog sig, med faderlig Kiærligheds Varme, af Vondstandens Tarv i det egentlige Danmark, saa ikke mindre i Hertugdømmene; og dette, som maaskee mindre almindelig bekiendt, bør da her ikke aldeles forbigaaes. Livegenskab herskede indtil 1805 endnu i enkelte Egne af Sønder-Jydland, og især i en ikke ubetydelig Deel af Holsteen; men dette Land blev, ved vor Konges faderlige Omhu, af Europas tydstalende Lande vel det første, hvor Livegenskabet blev aldeles ophævet. Længe arbejdede vor Frederik den Siette for at opnaae dette Maal, thi her, ligesom ved den tilsvarende Forandring i det egentlige Danmark, vare mange Forberedelser fornødne, og mange Hensyn at tage, for hverken at skade ved at tildele Nogen en Frihed, førend den tilbørlig kunde bruges, ei heller paa den anden Side træde Nogens lovlig erhvervede Rettigheder for nær. Endelig havde vor Konge den Tilfredsstillelse at see Tingen moden til Udførelse; og da Forordningen om Livegenskabets fuldkomne Ophævelse i Hertugdømmene blev underskrevet — det er

om nogle Dage just 35 Aar siden — udbred, saa vidner en troværdig Skribent, den eiegede Herre i disse Ord: "Hvor det glæder mig, at jeg nu endelig seer et Dnske opfyldt, der snart i 20 Aar har været mig saa magtpaaliggende!" — Ord, der noksom skildre vor Konges Tænkemaade.

Da vor Konge tiltraadte Rigets Bestyrelse, var Kornhandelen underkastet betydelige Indskrænkninger og sat under et Slags Formynderskab fra Regjeringens Side, hvilket denne med den allerbedste Villie ikke var istand til at udøve til sand Nytte; og denne Tvang havde til Folge, at der tidt blev Mangel og Dyrtid paa Korn baade i dette vort Land, hvor Gud lader det vore, og i de Lande, især Norge, som herfra skulde forsynes. Vor Konge, tidlig tilgængelig for lyse Ideer, ogsaa for de Grundsætninger, hvorefter Frihed i Handel bør ordnes, gav Kornhandelen fri; og Broderriget Norge, den Tid forenet med Danmark, blev fra nu af vel forsynet med denne Livets første Fornødenhed, og Agerbruget lønnede sig bedre hos os; den velgiørende Forandring blev da modtaget med Glæde i begge Riger, og blev til Gavn paa alle Sider. Senere, under den byrdefulde Krig, vi fik at føre med Engelland, viisde vor Konge den menneskekærligste Omhu for det lidende Norge, der manglede Brød, og trængde til stor Tilførsel af Korn fra Danmark; ligesom Kong Christian den Fjerde sagde han: Folket deroppe skal ikke sulte; og med mageløse Opofrelser og Anstrængelser, hvis Byrde Danmark endnu bærer, lykkedes det ham ved Guds Bistand at afværge den mere end een Gang truende Hungersnød. Da gienløde velfortiente Takkesange og Velsignelser fra Norge til Kongen og til Broderfolket. Og da senere en høiere Verdensstyrelse bød, at det Naand, der i 4 Aarhundreder havde sammenknyttet Tvillingrigerne, skulde overføres, da

skildes Norge fra os ikke uden kiærlig Erkiendelse af den Konges Værd, der ogsaa i saa mange andre Maader havde fremmet dets Vel, og midt under Krigen havde reist et Viisdoms Tempel mellem Norges Fielde, stiftet den Videnskabernes Høiskole, der til evigt Minde bærer Navnet: Kong Frederiks Universitet. Ja ogsaa i hiint stolte Klippeland skal vor gode Konges Død høres med Deeltagelse, og man skal mindes med rørte Hjertes, hvad han som en Landsfader har været ogsaa for Norges Rige, det han allerede i ung Alder besøgte og lærde personlig at kiende.

Ved vor Konges Regieringstiltrædelse var ogsaa Landets Forsvarsvæsen i mindre god Tilstand, og Soldaterne, som vare i Kongens Tjeneste, bleve tidt ilde behandlede, saa at de unge Bønderkarle gruede for en Udskrivning til Fædrelandets Forsvar, der burde være dem en Lyst og en Glæde. Ogsaa her viisde vor Konge sig som den lidende Menneskeheds varme Ven; og medens han høilig forbedrede Krigshæren, og i det han, som Digteren siger,

bød enhver af sine Mænd, et Sværd

til Landets Forsvar ved sin Lænd at føre,

og dannede Fædrelandet en Hærmagt, som i Forening med den ypperlige Orlogsflaade — ogsaa hans Værk — udgjorde et stolt Landeværn, afskaffede han efterhaanden de mishandlende og vanærende Straffe, og vilde, at hos de unge Krigere, ligesaavel som hos Ungdommen i Skolerne, en velleddet Væresfølelse skulde vækkes og næres, og de nedværdigende Sug og Stryg, en Behandling mere passende for Fæ end for Mennesker, skulde kun for grove og skammelige Forseelser anvendes.

Dette om vor Konges omme Følelse for Mennesker. Men hvor mange Vidende han trostede og hjalp, aaben-

bare og i Løndom, hvor mange Taarer han i Stilhed af-
torrede, hvor megen Nød han med rørt Hierte afhjalp, —
det kan Ingen opregne. Paa hans Gierninger af den
Slags er der, menneskelig at tale, intet Tal; men de
staae opskrevne og ere optalte hiiset, hvor han nu, med
Jesu Hielp, modtager Lønnen for sin omme Kiærlighed
mod Alle.

Skal jeg nu tale om hans øvrige kongelige Egen-
skaber, da vil jeg først nævne hans træffende Kongeblik,
hans Sands for Alt, hvad der kan kaldes almengavn-
ligt, hans sunde Forstand, og Skionsomhed til sivar at
see enhver Ting fra den rette Side. Her at udvikle og
med Exempler oplyse dette, lader sig ikke gjøre; men
Singen er vitterlig, og utallige træffende Svar af vor
Konge, som ere blevne bekiendte og komne i Folkemunde,
vidne derom. Det var dette hans sunde practiske Blik,
der bragde ham til i den unge Alder at oprette det chir-
urgiske Academie, som har dannet Fædrelandet saa
mange practisk duelige Læger. Med lige Hensyn til
Almengavn stiftede han i Alderdommens Dage, thi slet-
den holdt vel en aldrende Mand saaledes som han Skridt
med Tiderne, den polytechniske Lærestiftelse saavel som den
militaire Høiskole. Hvor hastig bleve under ham nye gavn-
lige Opfindelser ved Regjeringens Omhu optagne og førte
i Brug! Man tænke paa Kokoppe-Indpodningen, den
~~saakaldte~~ Indbyrdes Underviisning, Steentrykkeriet. Gode
Quarantaine-Indretninger bleve giorte til med Guds Hielp
at afholde Pesten, og omfattende Anstalter mod Cholera,
da denne farlige Sygdom truede — men ved Guds ufor-
glemmelige Godhed ogsaa kun truede — Danmark. Grøn-
lands Østkyst stod Manges Hu længe til at kiende; det
lykkedes den hædrede Capitain Graah at opdage den

Strækning som nu bærer Navnet: Kong Frederik den Siettes Kyst.

Nu hans Danskhed, i Tale som i Sind. Modersmaalet elskede han høit, og talede det med Fynd og med Nænsked. Jevne danske Sæder vare ham kiære som det danske Tungemaal. Fri og ubunden Meningsyttring, med Anstændighed fremført, yndede han, gav tidlig Pressen fri, og haandhøvede dens Frihed. Skade, at denne Frihed ei altid og af Alle er blevet brugt med Kiærlighed til Sandhed og Ret! Den vilde da have været uendelig gavnvirkende. At gode danske Skrivter udkom, det var vor Konge en Hiertens Glæde. Udgivelsen af Nordens gamle Kroniker, der maae være alle Nordboer dyrebare, og som vor berømte Grundtvig saa smukt oversatte paa Modersmaalet, understøttede han. Professor Molbechs danske Ordbog er jo kiendt og skattet af os; men det bør vides, at Frederik den Siette ei alene understøttede Forfatteren med Penge, men personlig opmuntrede ham under Arbeidet, og viisde sin Deeltagelse for, at den første fuldstændige trykte Ordbog over Modersmaalet kunde udkomme.

Nu hans Omhu for Videnskaberne. Ønskede han almennyttige Kundskabers Udbredelse, det var ham ikke mindre vigtigt, at Lærdom skulde dyrkes af dem, hvis Kald saadan aandelig Sysse er, og Fædrelandet ogsaa derved vinde Held og Ære. Herom vidner Universitetets og Latinskolernes høist forbedrede Indretning, Kongens Bibliotheks Tilvæert, de mange i Hovedstaden opbevarede videnskabelige Samlingers deels Stiftelse deels Forøgelse under hans Regiering. De naturhistoriske Samlinger, Møntsamlingen, Malerisamlingen, Konstkammeret, Samlingen af nordiske Oldsager ere deels blevne til, deels have de faaet deres forbedrede Indretning under ham, og samtlige ere

de gjorde tilgængelige for Alle og Enhver. Hvor megen Dannelse, hvor megen videnskabelig Indsigt og Sands er ikke derved blevet udbredt blandt Folket! Mange Lærde deels opmuntrede deels understøttede han til videnskabelige Arbejder; Jacob Vadens Oversættelse af Tacitus f. Ex. have vi hans Opmuntring, Arnesens græske Lexicon hans Understøttelse at takke for. Dog er dette som Intet imod hvad her kunde opregnes. Raskes store og kostbare Reise til Indien befordrede han. Selskabet for nordiske Oldskrivters Udgivelse hædrede og understøttede han med kongelig Raade. Hvergang Bærker og Skrifter udkom, der gav nede Videnskaben og hædrede Dannemark, glædede han sig derover, og viisde sig hoimodig mod Forfatterne. Det skeede da og, at videnskabelig Mand mere og mere blev udbredt blandt Folket, og Nar for Nar

de skjulte Skatte kom for en Dag
til Siette Frederiks Velbehag
og Dannemarks Priis i Norden.

Men lad os ikke glemme, at det ogsaa var under denne Konge, at Videnskaberne antog en ligesom mere folkelig Skikkelse, og det var Kongen selv, der ønskede og bidrog til, at de videnskabelige Indsigter ikke skulde være den granskende Lærdes Eiendom alene, men komme nu ogsaa Almeenheten tilgode.

Skal jeg tale om flere af hans Kongedyder? Lad mig ^{altså} nævne hans milde Hierte, hans faderlige Sind imod Alle. Enhver kunde nærme sig til ham, og ei alene andrage Stats- og Embeds=Sager for Kongen, men aabne sit Hierte for ham og fortroe ham sine særskilte endog huuslige Anliggender. Han deelte de Manges Sorg, gav Raad og Hielp, talede venlig og kiærlig med Alle; ja der opstod hos os et saa aldeles patriarchalsk Forhold

mellem Konge og Folk, at Alle tyede til den naadige Herre som til en Fader, og hardtad Enhver udgiød sit Hjerte i hans Barm. Et stort Antal af sine Undersaatter havde han saaledes lært personlig at kiende, og hans sieldne Sukommelse lod ham Ingen glemme, som han endog kunns een Gang havde seet og talet med. For kort Tid siden forundtes det ogsaa mig igien at stedes for min gamle Herre, hvem ogsaa jeg kalder min store Velgjører, hvem jeg har tient i Skolefaget nu næsten i 30 Aar, og som i den Tid gientagne Gange har givet mig dyrebare Beviser paa sin kongelige Naade. Jeg saae ham, og takker Gud for det Billede af min gamle Herre, da endnu til Udseende i sin Manddoms Kraft, jeg har kunnet mŕdtage og for Fremtiden bevare i mit Hjerte. Jeg saae ham, og troede ikke hans Dage saa snart talte!

Nu hans Kiærlighed til Fred! Under den Krigsstorm, som Omvæltningen i Frankerige, og hvad derpaa fulgde, førde over Europa, var der Leilighed nok til at tage Deel i Krigen; men den fredelige Herre troede at skylde sit Folk, saalænge hoiere Pligter ei bode det modsatte, at bevare det Fredens Velsignelser. Saaledes blev Dannemarks Fred opretholdt i de mange Aar, da Blodet randt i Strømme hardtad over hele Europa. Det skal da siges vor Konge til Ære: han har sparet Menneskeblod! Det skal siges, og tidt gientages, og aldrig glemmes, at hverken Lyst til Glands eller Fordeel lokkede, ei heller Magtsprog truede vor Konge til at vige af fra Pligtens og Ærens Bane, at ingen Undersaats Blod kom til at rinde i os' uvedkommende Krige eller i fremmed Voldsherskers Tjeneste. Det erkjendtes i Danmark, da man takkede Frederik for

”at Sværdet hviler,
 at Bonden fro til Plougen iler,
 og rolig Barnets Bugge gaaer;”

og tilføiede:

”Den Lilles Smil, hvis Fader Du har sparet,
 Velsigner, lonner, meer end takker Dig!”

Dog, Forsynets Bidsdom vilde, at ogsaa vi skulde drages med ind i den store europæiske Krig; og da kunde vor Konge, som under Krigen fik Konningnavnet, med Ære tage til Valgsprog de smukke Ord: Gud og den retfærdige Sag. Men Kiærlighed til Fred er ikke feig Forsagthed; det har Konge og Folk vidnet med hinanden. Paa Kampens Dag saae Danmark sine Sønner kiække og troe at stride og bløde for Frederik og Fædreland. Din stolte Anden April, og Slaget ved Schted den 10de December ville altid blive os Danske uforglemmelige Dage. Men saalænge det paaskiønnes, hvor dyrebart et Gode Landefred er, skal det taknemmelig mindes, hvordan vor Konge stod som en Fredens Engel for Danmark og ved Forsynets Hielp afvendte Krigens Rudsler fra os i de mange Aar!

Nu hans Tarvelighed, Noisomhed, Sparsomhed! Han, hvem saa meget stod til Tieneste, han, som saa rundhaandet gav til Andres Bedste, havde kun lidet tilovers for sig selv, gjorde sig kun saa Fornodenheder. Ihukommer det, I Unge, om Gud i Tiden betroer Eder timeligt Guds; vi bør kun have lidet for os selv, meget for Andre. Saaledes vor Konge. Da den store Krig havde forstyrret Landets Pengevæsen og bragt Riget i stor Giæld, søgde han ved Huusholderiskhed og Orden at raade Bod herpaa, han tog end ikke i Betænkning at opoffre det kostbare kongelige Guldtassel. Fredsaar indtraf, der vare næsten ugunstigere end Krigsaar, og Giælden maatte

endnu efter Krigen foroges. Han lod lægge Plan til dens Formindskelse ved aarlig Afbetaling, fulgde denne standhaftig, oplevede at see Statsgielden betydelig forringet; og Danmarks i de senere Aar velordnede Finantsfer ere ogsaa hans Kongeværk. Ja, vi maae i mange Maader sige, at hvad Godt et Kongeord kan virke og en ædel Kongevillie udrette, det have vi visselig under ham ikke havt nødig at savne.

Lad mig fremdeles nævne hans Ordholdenhed, hans Samvittighedsfuldhed i at opfylde Lovter og indgaaede Forpligtelser. Og lad mig her især udhæve hans varme Hjertes steldne og isandhed kongelige Trofasthed mod hans personlige Venner, mod hans gamle og troe Tjenere, mod alle dem, han skyldte Tak og Velvillie. Ingen Konge og Herre har mere end han kunnet fortjene at have i sine Embedsmænd troe og redelige og personlig hengivne Tjenere; saa meget paaskionede han deres Troskab, saa dybt folde han deres Hengivenhed, saa villig ihukom han dem, og glemde dem aldrig. Endnu i sine sidste Levedage erindrede han med Kongelige Naadesbeviisninger nogle af sine ældste og hæderligste troe Tjenere, som endnu før hans Død skulde modtage den dyrebare Forvisning at være skattede af en saadan Herre!

Skal jeg af hans Kongedyder endnu tale om hans Standhaftighed. Den fik han i sin lange og stormfulde Leve- og Regieringstid en synderlig Leilighed til at udvise. Allerede hans første Barndoms Aar vare høist ublide; og siden i Livet blev han mangen Gang saare haardt hjemsøgt af Modgang og Ulykke. Han blev en brandsidt Mand, da han maatte see sin stolte Kongeborg gaae op i Luert; kort efter saae han med Smerte en stor Deel af sin Hovedstad brænde; mange kiære Børn maatte den kiærlige

Fader miste i spæd Alder; en uventet og uskyldt Krig styrkede Bretlands daværende ugudelige Hovdinge ham i, hvorved han atter maatte see en Deel af Hovedstaden med Kirker og Videnskabernes Høiskole lagt i Aske, og Danmarks stolte Flaade ranet; en lang og saare besværlig og i høi Grad udmattende Krig, der tilsidst endog truede med hele Rigets Tilintetgjørelse, maatte han med sit Folk udholde; med blodende Hierte maatte han fraskrive sig det ene af sine fædrearvede Riger, Norge, da Benners Troloshed og Fienders Haardhed havde væbnet mere end det halve Europa imod ham. Mange andre Uheld ramde hans Rige og Folk. Hvor bar han ikke alt dette som en Job med Standhaftighed og Tillid til Gud! Ja til Gud satte vor fromme Konge sin Tillid, og i Folkets Kiærlighed søgde han sin Trost. Og ingen af Delene spigtede ham! Hvor høilig han var elsket af sit Folk, det vide vi alle; derom vidne og Saarerne over hans Død. Og Gud gav Betsignelse til hans Gierning og lod ham see Kon for sin Standhaftighed og Udholdenhed, saa de lidte Tab bleve oprettede, det Forstyrrede igien bragt i Orden, det Odelagte gienreist. Krigens og Ulykkens sorgelige Spor bleve udslettede, de almene Anliggender tilbørlig ordnede; efter Flaadens Tab bleve nye Orloggere byggede, og han har opnaaet at efterlade Danmark en anseelig Flaade; han har gienopbygget Danmarks Hovedkirke, nu smykket med dansk Kunstnerhaands herlige mageløse Arbejder; han har gienopført Slottet Christiansborg, Kiøbenhavns Universitetsbygning, Sorø Academie, Frederiksborg Skole. Ja, Konge, Dig skal en lang Øftertid prise,

Du som dit Navn har til saa meget bundet,
 Udelt og Stort!

En herlig Kongedyd hos den Hensevede, nær beslægtet med hiin nysomtalte Standhaftighed, var hans utrættelige Arbeidsomhed. Seer, unge Mennesker! i ham et Exempel paa velanvendt Tid. Dagens Timer vare hardtad alle helligede til Arbeide, faa Dieblikke vare til Svile, ingen til Ledighed. Fra de unge Aar til i den høie Alderdom utrættelig, skaanede han aldrig sig selv, hvor endnu noget var at giøre og udrette. Dette er vittetligt og for Alle kundbart; men dog have ogsaa vi seet noget af hans Arbeidsomhed. Naar han paa sine hyppige Reiser i Fædrelandet — 10 Gange besøgte han Jydland — ogsaa fordes til denne vor By eller andensteds, det saaes da tilviisde, at det ikke var en Lystreise eller Fornoielsessag, der blev foretaget. Uophorligt Arbeide, fra han kom, til han drog bort; nu med at tage i Diesyn, ei alene hvad der vedkom Statskassen, ogsaa mange andre for det Almindelige vigtige og gavnende Gienstande; nu med at tale med de Mange, der ønskede at stedes for ham, og dem han her ligesom i Hiemmet tillod at komme til sig uden mindste Hensyn til Stand, den Fattige og Ringe ligesaafuldt som den Ansætte; nu med at giøre Befalinger, og arbeide med sine Mænd og Tienere, der tidt maatte tage Nattens knappe Timer til Hielp for at kunne udføre den virksomme Herres Bud og Villie. — Ogsaa denne Skole saae vor hvitelskede Konge tvende Gange indenfor sine Mure. Ogsaa her beundrede vi hans Kongesands for alt Vigtigt, hans Udholdenhed i at lade sig saae meget som mueligt foredrage, hans Omhu for at forviisde sig baade om Læreres og Lærlingers Flid. Mange af Eder have da seet ham i sin Høiheds Glands, som han her viisde sig, paa een Gang kongelig og kiærlig, omringet og ledsaget af det glimrende Folke, som den

Herre, hvem Gud har givet over saa Mange at byde, og hvem Alle maae lyde; og der er vist mangen blandt Eder, hvem det uventede Budskab om Herkerens Død har gjort et dybt Indtryk paa, ligesom vi læse, at Ansgarius blev rystet ved Tidenden om Keiser Carl hiin Stores Dødsfald. Lader kun dette Indtryk blive ved hos Eder, og lader det ikke udslutte, om I og bemærke Andres uforstandige Aldferd og Tale. Ja det bringe ogsaa Eder til at tænke paa Dødens Visshed, paa Livets Korthed, og at lægge Vind paa dets gode Uvendelse! Og saa ville I udi kiærlige Hierte bevare og med kiærlige Taarer ledsage den Konges Minde, som har været Fædrenelandet en sielden Herre, Eder en uforglemmelig Velgiører!

Hvilken Velsignelse af Gud blev dog ikke denne Konge og hans Herkerdaad for Danmark's Rige! Have vi ikke, næst Gud, ham at takke for, at Freden boede hos os, medens den var landflygtig fra saa mange Europas Lande; har ikke ogsaa indvortes Ro og Fred velsignet vort Fædreneland, fordi vi, lykkelige ved en god Regiering, ogsaa vidsde at statte vor Lykke, medens Tvedragt og Borgerkrig forstyrrede de mange andre Lande! Ja vel maa vi med Digteren sige:

Mens selvgiort Lyn og Torden
 Paa Raadhuus og paa Val
 Forstyrred Ret og Orden,
 Udbredte Død og Dval:
 Da gienlød Danmark's Vange
 Af hoi Frydesange
 Til Freds og Fredriks Priis.

Og hvor glædelig blev ei Freden ved vor Konges landsfaderlige Omhu nyttet! Frugtbare Marker prange nu med følgende Ar, hvor tilforn Alt var nøgent og øde, travle

Hænder fysle i Stæder og paa Landet, hvor tilforn Fat=
 tighed og Usselhed var at skue, Havne sees fyldte med
 Sartoier, hvor tilforn kun liden menneskelig Virksomhed
 var at spore, Fyrtaarne ere tændte og nye Havne an=
 lagte, hvor forhen Sømanden blev Volgernes Roy paa
 de nøgne Kyster. Men ogsaa det ene Fornedne blev ei
 forfømt eller forglemt, Gudsfrøgt og Dyd søgte Kongen
 at fremme, Videnskaber blomstrede, Forædling tiltog. Naar
 herefter Gudsfrøgt boer i Borg og i Hytte, men Aands=
 dannelse ligesom støtter og nærer den; naar Almeenaand
 oplives, og Menneskeværd skattes endog hos den Ringeste;
 naar Videnskaberne blomstre, men Videnskabsmanden ei
 længer ene ruger over Værdoms Skatte, Kundskab og
 Aandsudvikling er blevet tilgængelig ogsaa for Andre end
 Videnskabernes egentlige Dyrkere; naar Bonden, oplyst
 og ædel, nyder Statsborgers Rettigheder, og kan kaldes
 med til Folkeraadet, og hans Hjerte brænder af levende
 Kiærlighed til Konge og Fædreland; naar Konge og
 Folk — Gud lade det altid finde Sted i vort gamle Dan=
 mark! — slutte sig sammen i inderlig Kiærlighed, fore=
 nede med et uoploseligt Baand; — da skuer Samtid og
 Efterfløgt Virkningen af, at Siette Frederik i mere end
 et halvt Aarhundrede styrede Dannemarks Rige. Og
 hvergang danske Mænd raadslaae om det almene Vel, eller
 "raade Kongen vel til Landsens Bedste;" hvergang Men=
 neskeliv og Guds frelses ved de Indretninger, som dertil
 ere giorte; hvergang man skuer Bondens Marker og Gie=
 mon trindtom i Dannemarks Rige, eller kaster Diet paa
 Jydlands nu saa mangensteds opdyrkede Heber; ja hardtad
 hvergang man ser Dreng med Bog i Haand; skal det
 kiendes og mindes, at Frederik den Siette har regieret
 i Danmark.

En Herre af saadanne Kongedyder, med et saadant Kongeblik, en Herre, hvem vi i Sandhed og med dyb Betydning kalde en Konge af Guds Naade, — en saadan Herre have vi mistet! Skiondt Gud sikkert i sin Naade vil fremdeles give Danmark mange gode Konger, ligesom han allerede har skænket os en livsalig Herre i Hans Maiestæt Kong Christian den Ottende — hvis Dage Gud gjøre mange og blide! —; naar vi tænke paa, hvem vi have mistet, hvor stort er dog vort Tab, hvor billig vor Sorg! Seer her, kæreste Disciple, hvad Eftermæle et velfort Liv giver! Ogsaa I ville bede i Eders fromme Bønner, at den Gud, der saa kærlig har været med os saavel i Glædens som i Rodens og Farens Dage, ogsaa fremdeles vil holde sin mægtige og skjærmende Haand over Danmarks gamle Rige. — Velsignet og dyrebart være da vor hensøvede Konges Minde! velsignet han, som brugde sin store Magt til at gavne Alle, til at hielpe den Ulykkelige, til at skaffe, saavidt det stod til ham, hver Mand Ret og Brød! Guds Lon over ham i al Evighed, og hæderligt Eftermæle her paa Jorden, for hvad hans omme Hierte har villet, og for hvad Gud undte ham at virke og udrette!

”Han meer vorde lignet end savnet!”

Det er anset for gavnligt, at der aarlig meddeles Efterretninger fra enhver af de lærde Skoler, især om det afvigte Skoleaars Gierning, og hvad ellers kan fortjene at kundgjøres for en videre Kreds. Af den Marsag gjøres herved Begyndelse med at meddele Efterretninger om Hørsens lærde Skole, nemlig for sidste Skoleaar. Saadanne Efterretninger ville herefter blive meddeelte hvert Aar, tildeels endog i større Udførlighed, da de denne Gang have maattet affortes noget, for at det Hele kunde blive betimelig færdig

Underviisningen i det nye Skoleaar tog sin Begyndelse med October f. A. Da to Disciple udgik strax efter Hoved=Examen, men 6 nye vare optagne, begyndte Skolen med 35 Disciple. Af disse ere i Løbet af Skoleaaret 6 udgaaede. Til den nu forestaaende Hoved=Examen fremstille sig altsaa 29 Disciple, hvilke ere som sædvanlig deelte i 4 Classer, for Tiden i følgende Orden. Fierde eller øverste Klasse: Chr. Fr. Bruun, D. Vinzer, Th. F. Dolberg, Ph. L. Davidsen, H. F. Plesner, J. Bernth, N. P. Klug, J. F. Utke. Tredie Klasse: J. C. Wilsstrup, G. M. Kragballe, H. Holbek, G. M. Holbek, J. P. Rosendahl, H. C. Utke, N. S. Feveile, Chr. Wynster. Anden Klasse: B. H. B. Bernth, J. L. C. Holst, A. J. H. Warfoed, N. Helms, P. C. Glud, G. D. M. A. Horn, G. N. Helms. Første Klasse: J. F. C. L. Larsen, L. B. N. Kragballe, J. C. W. Krag, M. C. B. Sfarstensen, H. C. B. Love, F. A. C. Smith. — Af disse 29 Disciple ere 15 Sonner af Embedsmænd (geistlige, civile, militaire), 8 af Vor=

gere, 6 af Landmand; 18 ere indenbyes, 11 udenbyes. — De 3 overste ventes iaar at blive dimitterede til Universitetet.

I forrige Aar, 1839, dimitterede Skolen 3 Disciple. Disse fik ved Examen artium i Kiøbenhavn følgende Characterer:

	G. B. S. Tinghuus.	J. Helms.	L. G. Warfoed.
Dansk Stil	laud.	laud.	laud.
Latin	laud.	laud.	h. ill.
Latinsk Stil	h. ill.	h. ill.	laud.
Græsk	laud.	l. p. c.	h. ill.
Hebraisk	laud.	l. p. c.	laud.
Religion	laud.	laud.	h. ill.
Geographie	laud.	laud.	laud.
Historie	l. p. c.	laud.	laud.
Arithmetik	laud.	laud.	laud.
Geometrie	laud.	l. p. c.	laud.
Tydsk	laud.	laud.	laud.
Franst	laud.	laud.	laud.
Hoved=Character	laudabilis.	laudabilis.	laudabilis.

Af disse 3 Disciple var J. Helms betalende, de to andre Stipendiater. Tinghuus havde under sin Skolegang oppebaaret 145 Rbd. af Stipendierne, og havde ved Dimissionen et Oplag af 100 Rbd.; Warfoed havde af Stipendiekassen oppebaaret 280 Rbd., og for ham var oplagt 45 Rbd.

Underviisningen i overste Klasse var i det foregaaende Skoleaar saaledes deelt, at Hr. Overlærer Storm besorgede Underviisningen i Græsk og Tydsk, Hr. Cand. Jensen i Mathematik og gr. N. L., Hr. Cand. Schmidt i Hebraisk, og Skolens Rector i Religion, Historie, Geographie, og Franst; Underviisningen i Dansk og Latin var deelt imel-

lem Rector og Cand. Jensen. — Paa lige Maade har denne Underviisning været deelt i indeværende Skoleaar; men da Cand. Jensen i Foraaret fik geistlig Befordring, blev Hr. Cand. Theol. Bendz, hidtil Lærer ved den nu nedlagte lærde Skole i Nyborg, constitueret her, og overtog omtrent de samme Fag og Timer, som Formanden havde havt.

De unge Menneſter, ſom iaar afgaae til Univerſitetet, have her i Skolen læſt følgende, ſom til Examen er at angive. I Danſk er giennemgaaet Sprog læren, Rahbek om den danſke Stil, Florſ danſke Lærebog; danſke Udarbeidelſer ere jevnlige leverede. I Latin angives: fire (men af Bruun fem) Bøger af Livius, Salluſts Catilina; Ciceros Cato Maior og Lælius ſamt to af Bøgerne de officiis, og 7 af Ciceros Taler; af Horatius Ode de to første Bøger, ſamt Epistlerne med ars poet., to Bøger af Virgils Æneide, Juvenals 14de Satire. Badens Grammatik. I Græſk er læst: 5 Bøger af Homers Iliade, to (men af Bruun tre) Bøger af Herodotus, Xenophons Memorabilia, alle 4 Bøger. Langes græſke Grammatik. I Hebraisk er læst: Geneſis og 10 af Pſalmerne; af Bruun desuden Eſthers Bog; ved denne Underviisning er brugt Lindbergs (mindre) hebraiske Grammatik. I Religion er giennemgaaet Fogtmanns Lærebog; men Læren om Pligterne i ſæregne Forhold, ſom mangler i denne, er giennemgaaet efter Balles Lærebog; den bibelske Hiſtorie er læst efter Herſlebs Lærebog; Evangelierne til ſamtlige Son- og Helligdage ere lærte udenad. Af det græſke Nye Testamente er læst Matthæi og Johannis Evangelier og (af een Discipel) Apostlernes Gierninger. Den hele Hiſtorie og den hele Geographie er udførlig giennemgaaet, ſaavelſom det Vigtigſte af den gamle Geographie. Ma-

thematiken er gennemgaaet efter Ursinus Lærebog. I Tydsk er læst: Lector Hiorts t. Læsebog og Grammatik, samt Schillers Don Carlos; i Fransk: Prof. Borrings Etudes littéraires og Deichmans fr. Grammatik. I Latinisk Stil og Oversættelse fra Latin paa Dansk ere Dvælses adskillige Gange hver Uge anstillede. I romerske og græske Oldsager samt Mythologie gives Underviisning i Forening med Latin og Græsk.

Her følger en Fortegnelse paa, hvad der i det nu snart tilendebragte Skoleaar, hvis sidste Deel meest anvendes til Repetition, er læst i samtlige Fag og Classer i hele Skolen, og som bliver at angive til forestaaende Hoved=Examen.

I Dansk har 4de Klasse gennemgaaet en Deel af Rahbek om den danske Stil og af Flors danske Læsebog, samt gjort skriftlige Udarbejdelser. Her er og iaar gennemgaaet den danske Prosodie. 3die Klasse har ligeledes læst endeel af den danske Læsebog, og af Benziens danske Grammatik, samt gjort skriftlige Arbejder. 2den og 1ste Klasse har gennemgaaet nogle Blade i Mallings store og gode Handlinger og en Deel af Grammatiken, samt havt Rettskrivningsdovelseser.

I Latin angiver 4de Klasse 1 Bog af Livius, Sallusts Catilina, Ciceros orat. pro Ligario, Horatses 3de og 4de og 2den Bog, Epistlerne 1ste Bog, Juvenals 14de Satire; hele J. Vadens latinske Grammatik. 3die Klasse: Sallusts Jugurtha Cap. 1—86. Grammatiken indtil Prosodien. 2den Klasse: Cæsars bell. gall. 2den Bog, Phædri Fabler 1ste og 3die Bog, Gramm. S. 1—161 og 164—167 med Ann. 1ste Klasse: af Cornelius: Aristidys, Pausanias, Simon, Eysander, Thrasybulus; Gramm.

forfra til S. 158, og S. 164, uden Anmærkningerne. De tre øverste Classer have Stille=Dvøvelser.

I Græsk er læst i 4de Classe 4 Sange af Iliaden; i 3die Classe 3die Bog af Herodotus og 1ste Sang af Iliaden; i 2den Classe nogle Blade af Langes Materia=lier og et Par Capitler af Xenophons Cyropædie; i 1ste Classe det vigtigste af den græske Formlære, de Øverste have tillige tydet nogle Blade i Langes foranførte Læsebog. Langes Grammatik er brugt i alle Classer. — Iøvrigt er det ikke antaget som Regel, at der hvert Aar læses Græsk i 1ste Classe; det beroer nemlig paa Disciplenes Evner og Fremgang, ogsaa har iaar een Discipel i denne Classe paa Grund af sin unge Alder været fritaget for at begynde paa Græsk.

I Hebraisk har 4de Classe læst Genesis, dog nederste Part alene 20de — 33te Cap.; 3die Classens øverste Part de 6 første Cap. af Genesis, hele Classen Lindbergs Grammatik S. 1—30 med de tilhørende Tabeller.

Tydsk. 4de Classe Hiorts Læsebog S. 410—622. 3die Classe ligeledes en Deel af samme Læsebog. 2den Classe D. Wolffs tydske Læsebog S. 52—126. 1ste Classe samme Læsebog S. 1—52. I alle Classer er brugt Hiorts tydske Grammatik. Bressemanns tydske Læse= bog er paatænkt at fore i Brug i de lavere Classer i Fremtiden.

Fransk. 4de Classe, Borring Etudes littéraires S. 253 — 324. 3die Classe samme Læsebog S. 11—22 og S. 253 — 60. Sproglæren efter Deichmans franske Grammatik.

Religion. 4de Classe, Fogtmans Lærebog (2det Op=lag) S. 76 — 168 og Valles Lærebog S. 87 — 92. Herslebs bibelske Historief S. 95 — 182. 3die Classe

Fogtmans Lærebog S. 155—228. Herlebs bib. Historie S. 1—110. 2den Klasse Valles Lærebog, 3de, 4de, 5te, og første Afdeling af 6te Cap.; Daugaards og Stoholms bib. Hist., Afdelingerne af det G. T. I 1ste Klasse er læst det samme i bib. Hist., men i Valles Lærebog, 7de og 8de Cap. — I det græske N. T. har 4de Klasse læst Matthæi Evangel.

Historie. 4de Klasse har gienemgaaet Tydsfflands, de italienske Staters, Sverriges, Ruslands, Polens, det preussiske Riges, Ungarns, det græske Keiserdommes, og det tyrkiske Riges ~~nyere~~ Historie. 3die Klasse har læst Middelalderens Historie i Sammenhæng. 2den Klasse har læst en større, og 1ste Klasse en mindre Deel af Rosveds fragmentariske Fremstilling af Historiens Hovedbegivenheder Som Lærebog i de to øverste Classer vil herefter bruges Estrups Verdenshistorie.

Geographie. 4de Klasse: Storbritannien og Irland, Portugal, Spanien, Frankrige, Ungarn, Grækenland, de tyrkiske Lande i Europa, Syd-Amerika, Australien. 3die Klasse: Polen, Preussen, Tydsffland, Nederlandene og Belgien, Storbritannien og Irland, Portugal, Spanien, Helvetien, Italien, Ungarn, Grækenland, de tyrkiske Lande i Europa. 2den og 1ste Klasse har faaet en Udsigt over den physiske Geographie, især med Hensyn til Jordklodens Have, Bierge, Der o. s. v. Man er betænkt paa at indføre Ingerslevs Geographie som Lærebog ved dette Fag i Fremtiden.

Mathematik. I 4de Klasse er læst Ursins Arithmetik og Geometrie. I 3die Klasse har øverste Afdeling læst Arithm. S. 1—99, Geometrie S. 1—99; nederste Afdeling: Arithm. S. 1—64, Geometrie S. 1—84.

2den Klasse Ursins Arithm. S. 1 — 31. Første Klasse har alene Dvelse i practisk Regning.

Naturhistorie. 3die Klasse har gennemgaaet Noget af Pattedyrene, Fuglene, Amphibierne, og Fiskene; 2den Klasse: omtrent det samme; 1de Klasse: Pattedyrene og Fuglene til Falkene.

Ønsker Noget at vide, hvor mange Timers Underviisning om Ugen der gives i hver Klasse og i hvert Fag, da er det for Tiden som følger:

	4 Cl.	3 Cl.	2 Cl.	1 Cl.	tilsammen.
Latin	11	10	10	10	41
Græsk	6	6	5	4	21
Hebraisk	2	2	=	=	4
Dansk	3	2	2	2	9
Tydsf.	3	3	2	2	10
Franstf.	2	2	=	=	4
Religion	2	3	3	3	11
Græsk N. L. . . .	1	=	=	=	1
Historie	4	3	3	3	13
Geographie	2	3	2	3	10
Mathematik } og Regning }	3	3	3	2	11
Naturhistorie . . .	=	1	2	1	4
Skrivning	=	1	2	3	6
Geomet. Tegning .	=	=	=	1	1
	<u>39</u>	<u>39</u>	<u>34</u>	<u>34</u>	<u>146</u>

Den her fremstillede Fordeling af Tiden til de forskellige Underviisningsfag har i det Væsentlige været den samme i de 7 Aar, Bestyrelsen af denne Skole har været mig betroet. Kun bemærkes, at Underviisning i Naturhistorie og i geometrisk Tegning først blev indført for noget over halvandet Aar siden. — Desuden gives Under-

viisning i Sang 3—4 Timer om Ugen, saa og i Gymnastik og endel af Sommertiden i Svømming, 4 Timer ugentlig; men Synge- og Gymnastik-Timerne falde udenfor den sædvanlige Skoletid.

For Underviisningen i de lærde Skoler erlægges ordentligviis — dog meget moderate — Skolepenge, nemlig 30 Rbd. aarlig, foruden 5 Rbd. som Godtgjørelse for Skolens Udgifter til Lys og Brænde, hvilke Lys- og Brændepenge alle Disciple uden Forskiel ere pligtige at udrede. Naar Brødre paa samme Tid besøge Skolen, have de nogen Nedsættelse i Betalingen, og for flere end 3 Brødre erlægges ikke Skolepenge. — Den uformuende Discipel kan imidlertid, naar han har gode Anlæg til Bogen, er flittig og skikkelig, og bestemt til at gaae Skolen igjennem og fra den at dimitteres til Universitetet, opnaae ei alene fri Underviisning, men derefter endog Stipendier. Efter Skoleforordningen har denne Skole i Alt 20 Fripladser, hvoraf de 14 tillige ere Stipendiepladser. Desuden kan der tilstaaes 5 Disciple Underviisning for nedsat Betaling, som da er 20 Rbd. aarlig. Da der saaledes er et bestemt Antal af Beneficiepladser, som ordentligviis ikke overskrides, men Antallet af Disciple, som attraae disse og kunne kaldes værdige dertil, er i de forskjellige Aar meget ulige, kan det iøvrigt skee, at een Discipel engang opnaaer en Beneficieplads tidligere end en anden i et andet Aar, da Opnaaelsen af en saadan Hielp afhænger ikke alene af Discipelens Trang og Værdighed, men tillige beroer paa, om en Plads bliver ledig. Den der i længere Tid har svaret Skolepenge, ansees, under iøvrigt lige Omstændigheder, for nærmere til at opnaae en Friplads, end den, med hvem dette kun i kortere Tid har fundet Sted.

Stipendierne have tre Grader; høieste Stipendium, hvortil kun 4 Disciple kan foreslaaes, udgjør for hver 50 Rbd. om Aaret; mellemste Stipendium, som ligeledes kan tildeles 4 Disciple, udgjør 35 Rbd.; og laveste Stipendium, som 6 kunne nyde, 20 Rbd. aarlig. Men Skoleforordningen byder, at af det en Discipel bevilgede Stipendium maat i Almindelighed kun en Deel anvises til Udbetaling; det øvrige oplægges for ham for at komme ham tilgode ved hans Dimission og under hans Ophold ved Universitetet i det første Aar. Ligesom dette Bud i sig er vüst og hensigtsvarende; saa har og Erfaring lært at det undertiden skeer, at unge Mennesker, som i Skolen have oppebaaret Stipendieunderstøttelser, skiondt de efter Skoleforordningen modtage disse bl. a. ogsaa under den Betingelse, at de fra Skolen skulle lovformelig dimitteres til Universitetet, dog ere udgaaede af Skolen for ved privat Dimission at unddrage sig fra Skolens strængere Fordringer i Henseende til den Modenhed, der bør være opnaaet, inden Dimission finder Sted; det Diemed, i hvilket Understøttelse var tildeelt af Skolen, maatte da ved Saadanne betragtes som forfeilet. Det ansees desaaarsag for rettest, at en Stipendiat i Almindelighed ikke indstilles til at faae mere udbetalt end de 5 Rbd., han har at erlægge for Lys og Brænde, men at alt det Øvrige oplægges for ham; og efter denne Grundfætning var Stipendieforslaget for indeværende Skoleaar affattet. Næsten alle Fædre, hvis Sønner Stipendiehielp var foruindt, have og selv onsket det saaledes. Det er og aabenbart, at for den Fader, der kan udrede alt det Øvrige, som en studerende Søn koster, vil en Hielp af 5—10 Rbd. aarlig (efter Fradrag af Lys og Brænde=penge vil sædvanlig ikke meget mere kunne udbetales af

de lavere Stipendiegrader) i Almindelighed ikke være af stor Vigtighed.

Af de Disciple, som nu ere i Skolen, have da i nærværende Skoleaar Nogle ei alene havt fri Skolegang uden at betale Lys- og Brændepenge, men tillige faaet Stipendier oplagte. Disse ere: Bruun, Vinzer, Plesner, Klug, — Dolberg, F. Uffe, Villstrup, Rosendahl, — Davidsen, S. Uffe, Holst, Krag. Følgende have havt fri Underviisning, men med Forpligtelse at udrede Lys- og Brændepenge: Feveile, Mynster, Horn, Carstensen, Smith. Da ved nogle Disciples Udgang to Beneficiepladser i Skoleaarets Løb bleve ledige, tilstod Directionen disse til M. Kragballe og Warfoed, hvem tilligemed Larsen Underviisning for nedsat Betaling var tilstaaet fra Skoleaarets Begyndelse.

Da denne Skole horer til dem, hvis Stipendiekasse har Overskud eller kan udrede et større Stipendiebeløb, end Skoleforordningen fastsætter, bliver endeel af dette Overskud, efter Forordningens Bestemmelse, anvendt "til overordentlig Understøttelse for Skolens udmærkede Disciple i deres Skole- og Universitetsaar." Paa Grund heraf er der iaar, efter Rectors Forslag, tilstaaet Disciplene Bruun og Vinzer til deres forestaaende Afgang til Universitetet, hver en Understøttelse af 80 Rbd. En mindre Understøttelse er bevilget Disciplene Rosendahl, Kragballe, Warfoed, og Larsen, de tre sidste meest som Hielp til Udredelsen af Skolepenge. Af Studerende ved Universitetet, som have været Disciple i denne Skole, er overordentlig Understøttelse iaar tildeelt Laub, C. Müller, Ingerslev, hvilke ogsaa i det foregaaende Aar havde lignende Understøttelse fra Skolen, og denne Gang have oppebaaret

resp. 60 Rbd., 40 Rbd., og 30 Rbd., efter at de have godtgiort at anvende deres Tid vel.

Endnu har Skolen et af Student Davidssen stiftet Legat til to fattige og slittige Disciple, til hver 10 Rbd. Dette Legat, som Rector ene uddeler og sender Dvittering derfor til Stifts-Vyrigheden, er iaar tildeelt Klug og Krag.

Desuden har Skolen det af Cancellieraad Flensborg stiftede Legat til at forsyne Disciple med Skolebøger. Af dette er iaar ligesom i de foregaende Skoleaar adskillige Bøger tildeelte Disciple deels som Gave deels som Laan.

De tre Disciple, som iaar ventes at afgaae til Universitetet, ere alle Stipendiater. Bruun har under sin Skolegang oppebaaret i Alt 245 Rbd., iberegnet den foromtalte Understøttelse af 80 Rbd., og har et Oplag af 135 Rbd. Vinzer har, ligeledes iberegnet det foranførte, oppebaaret 210 Rbd., og har i Oplag 120 Rbd. Dolsberg har oppebaaret 35 Rbd., og har et Oplag af 60 Rbd. Dog er under det Oppebaarne her, ligesom iflor ved E. G. Barfoed, indbefattet nogle overordentlige Understøttelser af Stipendiekassens Overskud, som ere blevne anvendte til at udrede Skolepenge i den Tid, da vedkommende Disciple endnu ikke havde kunnet bringes i Forslag til fri Undervisning.

Det vil af det Anførte skionnes, at denne Skole er i Stand til at yde trængende Disciple en meget betydelig Understøttelse, og det ei alene i Skolemen endog i Universitets-Marene. Men Anlæg, Flid, Fremgang, og gode Sæder ere de uomgængelige Betingelser, uden hvilke Ingen kan vente at faae Udgang endog til den mindste Hielp; og de overordentlige Understøttelser kunne kun tildeles særdeles fortrinlige Disciple. — Ingen brav Discipel vil glemme, hvad Taknemmelighed han skylder Konge og Fæ-

dreneland, og hvad Forpligtelse han har imod disse, allerede for Benyttelsen af Skoleundervisningen, saavel som for saa mange andre Goder, som han har en god Regjering og et velordnet Borgerfund at takke for. Naar da endog Understøttelse sætter den Opvakte i Stand til, hvad ellers ikke saa let var faldet i hans Lod, at uddanne gode Gvner og derved at kunne opnaae en Landsdannelse og Landsforædling, som vel maa henregnes til det Dyrebareste, et Menneske kan eie; bliver det da saa meget mere en Samvittighedsag for ham af al Magt at stræbe at svare til de Forventninger, der ere fattede om ham!

Skolebibliotheket, som er ret vel forsynet med gode især ældre Skrivter, er iaar ikke betydelig forøget ved Indkøb; men Directionen sender det endeel udkommende gode Skrivter og deriblandt alle de Programmer og Dissertationer, der udkomme ved Universtetet og Latinskolerne.

Skolens Udgifter beløbe sig aarlig til omtr. 5000 Rbd. eller lidt mindre. Den behøver dertil et Tilskud fra det almindelige Skolefond, som pleier at udgiøre 10—1400 Rbd. aarlig. Om dette og mere vil udførligere Underretning en anden Gang blive meddeelt.

Endnu staaer tilbage at melde om de Skole=Høitideligheder, som i dette Skoleaar have fundet Sted. — Ved Begyndelsen eller Slutningen af hvert Skoleaar, saavel som ogsaa hver Gang Skolen gaaer til Alters, finder en Høitidelighed Sted paa Skolen, da Rector holder en Tale, hvorved de Opmuntringer, Formaninger og Advarselser meddeles, som der kan være Anledning til. En Psalme synges før og efter. Disse Høitideligheder ville i

Fremtiden ikke videre her omtales, da de altid blive holdte til bestemt Tid og paa sædvanlig Maade. Brave og vel-tænkende Forældre ville selv bidrage til at styrke de gode Indtryk, der ved saadan og anden Leilighed maatte være gjort paa de Unges Hjærter! — I Anledning af Danne-marks uforglemmelige, ogsaa af den studerende Ungdom hoifortiente, Konges, Frederik den Siettes, dødelige Af-gang, blev en Sørgefest holdt paa Skolen Løverdagen den 7de December. Den ved denne Leilighed af Rector holdte Sørge- og Mindetale er meddeelt her foran. For og efter Tale blev en Psalmefunget. — Da vor nu-værende allernaadigste Konge og Dronning holdt deres Sølvbryllupsfest den 22de Mai, fandt her om Eftermid-dagen en Skolehoitid Sted, hvorved Rector holdt Tale. — Derefter var Festsellighed paa Skolen Løverdagen den 27de Juni i Anledning af Maiestaternes Salvingsfest, som indfaldt den følgende Dag. En Tale blev holdt af Sko-lens Rector; for og efter den bleve Sange udførte af Disciplene under Anførsel af Skolens Musiklærer. — Endelig havde Skolen den Gæde og Glæde, at Hs. Maiestat Kong. Christian den Ottende, ved Sin allerhøieste Nær-værelse her i Byen den 18de—20de Juli, da Allerhøist-samme i Forening med S. K. S. Kronprindsen Søndagen den 19de efter Gudstienesten tog Byens offentlige Byg-ninger og Stiftelser i allernaadigst Diesyn, ogsaa beha-gede at sikenke den lærde Skole et Besøg. Hs. Maiestat blev i Skolens største Læseværelse modtaget med en Tale paa Latin af Rector, hvorpaa en dansk Sang blev fir-stemmig udført af Disciplene. Efter at have svaret i naadige og huldrige Udtryk behagede det Hs. Maiestat at lade sig Skolens Lærere forestille, og derefter at tage hele Skolen i allernaadigst Diesyn. I denne høitidelige Anled-

ning var Skolen efter Beilighed festlig smykket, og udvendig paa Skolemuren var anbragt Kongens Navnetræk af Blomster og Grønt, hvorunder disse Linier:

Danske Hjerter Dig imøde slaac,

Landets Fader! Herren med Dig gaac!

Rammerne om de smukke Oliemalerier af berømte Mænd, som pryde denne Skole, havde, efter Directionens dertil givne Tilladelse, tidligere modtaget en Udbedring og Opforgyldning, hvortil de vare blevne trængende.

Til Efterretning for de Forældre eller Børgere, der ville sætte Sønner eller Myndlinger her i Skolen, bringes i Erindring, at derom efter Skoleforordningen skal gøres skriftlig Anmeldelse til Skolens Rector fire Maaneder for den 1ste October. Skiondt jeg dog ogsaa senere modtager Anmeldelser, maatte det dog altid finde Sted nogen Tid før Examen. Forsaavidt Fædrene boe her i Nærheden, ønsker jeg helst tillige personlig at tale med dem, da tidt et eller andet kan være at aftale, f. Ex. om den tilbagestaaende Tids hensigtsretteste Anvendelse for dem, der ønskes optaget, med Hensyn til den Plads i Skolen, han kan ventes at komme paa. Proven med de Anmeldte foretages paa den Tid, som dertil nærmere bestemmes, og af de Lærere, til hvem Skolens Rector overdrager det; men det er efter Skoleforordningen Rector, der bestemmer, hvad Klasse og Plads der skal anvises den Optagne.

Den aarlige Hoved=Examen i Horsens lærde Skole, for Skoleaaret 1840, tager sin Begyndelse Mandagen den 14de September og fortsættes de følgende Dage, hver Dag fra Kl. 9 til 1 og fra Kl. 3 til 6, saaledes:

Mandag den 14de September.

Formiddag. Candidaterne. Latin og Græsk.
Eftermiddag. Candidaterne. Historie, Geographie, Mathemat.

Tirsdag den 15de September.

Formiddag. Candidaterne. Hebraisk, N. L., Lydst.
Eftermiddag. Candidaterne. Fransk, Religion.

Onsdag den 16de September.

Formiddag. 4 Classe. Latin.
1 Classe. Latin.
Eftermiddag. 3, 2 og 1 Classe. Dansk.

Torsdag den 17de September.

Formiddag. 3 Classe. Historie.
2 Classe. Græsk.
Eftermiddag. 4 Classe. Historie og Geographie.
3 Classe. Geographie.

Lørdag den 19de September.

Formiddag. 4 og 3 Classe. Mathematik.
Eftermiddag. 2 og 1 Classe. Arithmetik.

Mandag den 21de September

Formiddag. 4 og 3 Classe. Græsk.
Eftermiddag. 3 Classe. Naturhistorie.
1 Classe. Græsk.

Tirsdag den 22de September.

Formiddag. 4 Classe. Hebraisk.
3 og 1 Classe. Religion.
Eftermiddag. 2 Classe. Latin.

Onsdag den 23de September.

Formiddag.	4 og 3 Classe.	Fransk.
	1 Classe.	Historie og Geographie.
Eftermiddag.	3 Classe.	Latin.

Torsdag den 24de September.

Formiddag.	4 Classe.	Religion.
	2 og 1 Classe.	Naturhistorie.
Eftermiddag.	2 Classe.	Historie og Geographie.

Lørdag den 26de September.

Formiddag.	4 Classe.	Gr. N. L.
	3 Classe.	Hebraisk.
	2 Classe.	Religion.
Eftermiddag.	Kl. 3½.	Syngeprøve med hele Skolen.

Mandag den 28de September.

Formiddag.	4 og 3 Classe.	Lydsk.
Eftermiddag.	2 og 1 Classe.	Lydsk.

Videnskabernes og Skolens Belyndere og Benner, og Enhver som ønsker at forviise sig om Lærernes Flid og Ungdommens Fremgang, indbydes herved til at glæde os med deres Nærværelse.

Skolen agter iaar at dimittere til Universitetet:

1. Christian Frederik Bruun, Søn af afdøde Bødkermester Joh. Bruun her i Byen.
 2. Otto Vinzer, Søn af afdøde Over=Soldbetient Capitain Vinzer her i Byen.
 3. Thomas Frederik Dolberg, Søn af Riibmand Dolberg her i Byen.
-

T r y k f e i l.

Side 39 næstf. Linie. uomgængelig læs: uomgængelig
— 46 Linie 11. Fædrelandets læs: Fædrelandets
